

Pionia Dabeit

Anja de Hakkas en Sied-China

F. J. Wiens

D. E. Copre (trans.)

Draft September 4, 2020

F. J. Wiens

1880 – 1942

F. J. Wiens, *Pionierarbeit unter den Hakkas in Sued-China*, 2020.

Abbreviated and translated from the book entitled:

F. J. Wiens, Pionierarbeit unter den Hakkas in Sued-China, Hillsboro, KS, 1922.

An electronic file will be available at www.plautdietsch-copre.ca.

Dedication of original edition:

*Gewidmet meiner gottgeweihten Mutter und meiner treuen Gattin, die mir soo treu zur Seit
jestanden in schweren wie in seligen Stunden und ihr Leben für die Arbeit nich jeschont
haft.*

Photo Credits:

F. J. Wiens, Pionierarbeit unter den Hakkas in Sued-China, Hillsboro, KS, 1922.

Family photo, page 44: photographer unknown.

Other photos, pages 44-46: Wiens family members (presumed).

The provision of Plautdietsch language software by Ed H. Zacharias, Loren Koehler and Adi Stoeckl is gratefully acknowledged.

Translated to Plautdietsch of the 'Zacharias orthography without the n': D. E. Copre.

All rights reserved.

Ottawa, 2020.

Rejista

Introduction - Väawuat	3
1. En Russlaunt - 1910	4
2. Ieeschta Aunfank en China – 1911	14
3. Staumkjrich un Birjakjrich – c1916-1921	23
Bilda	44
Aunhank	47

Introduction

This booklet presents three chapters of F. J. Wiens' original book published in 1922. A limited number of copies of the complete book are still available (2020) in its original High German form for the interested reader.

The first chapter presented here, deals with the little known Missionary tour conducted by Wiens in 1910 among the Mennonites in the western portion of then Czarist Russia. Ministry by foreigners to the Russian population then was forbidden, but the message of Wiens was received enthusiastically by many Mennonites, although opposed by some others.

The second chapter presents an account of the arrival of the Wienses in China. Sponsored by family and friends he had no institutional support on arrival and had a difficult time. Completely unfamiliar with the language, he struggled with basic needs, and then to establish a Mission field among the Hakka minority in a period when a dangerous revolution threatened.

The final chapter gives an account of Wiens' role in the civil war taking place around his mission station at Shonghong in the 1920s. Like Molotschna in the Russian civil war in the 1920s, Shonghong was on a front line, and suffered many changes of government. Wiens, having organized a Red Cross Unit, conducted a clinic at the mission, treating wounded from both sides. Through his ministry, he gained considerable prestige at the local civic level and was able to play an important peacekeeping role. Taking major risks, Wiens and his wife managed to greatly reduce the scale of the fighting.

Wiens was a courageous man with strong Christian convictions. He lived up to these convictions, bringing light to darkness, and benefit to the community.

Väawuat

Dit Buakskje enthelt dree Kapitels von daut Buak von F. J. Wiens, en 1922 utjeäft. Eene kjliene Zol von daut ieeschtemma Buak sent noch (2020) en daut Huach Dietsche Form to habe fa de intressieede Läsasch.

Daut ieeschte Kapitel hia, deelt met de weinich bekaunde Missions Reis von Wiens en 1910 en daut waste Poat vom Tsarist Russlaunt. Daut Prädje von Utlenda toom Ruschen Volkj wia dan vebode, oba de Råde von Wiens worde von väle Mennonite bejeistat aunjenome, oppwool eenje sikj fientlich doajääjen stalde.

Daut tweede Kapitel schildat de Aunkunft von de Wiense en China. Wiels see von Famielje un Frind unjastett wiere haude see kjeene bekaunde Beamte em Launt dee an halpe kunne. Gaunz onweetent von de Chineesische Sproak, must Wiens met daut Neediche kjamfe, un uk een Mission Felt mank de Hakka Mindaheit oppstale en eene Tiet wan eene jefäadliche Rewoluzion drood.

Daut latste Kapitel jeft eenen Berecht äwa Wiens siene Roll em Birjakjrich, daut en de 1920ja Joare om siene Missions Stazion en Shonghong väakaum. Soo aus Molotschna em Ruschen Birjakjrich en de 1920ja Joare, stunt Shonghong aune Front un erlitt väle Rejierunk Wakjsels. Wiens, dee een Vereen vom Rooden Kjriez organisieet haud, haud bie de Mission eene Klinnikj, en dee Vewundete von beid Siede behaandelt worde. Derch sienen Deenst wort hee en Shonghong betrachtlichet aunjeseene un kunn eene wichtige Fräd erhoolende Roll späle. Hee un siene Fru jinje en groote Jefoa oba schaufte et, de Mot vom Kjamfe zimlich to vekjlandre.

Wiens wia een browa Maun met een stoakjen Christlichen Gloowe. Hee wirkjt no disen Gloowe, un brocht Licht to de Dunkelheit, un Väadeel to de Jemeent.

En Russlaunt - 1910

Wie haude aul lang eenen Roop no Russlaunt jefeelt, un nu haud de Har soo väl Jelt jeschenkjt, daut et bie Reise Koste dakjte jrod bat doahan un nich wieda. Nu spruak de Stemm: "No Russlaunt haft junt de Har jeroopt: un soo beschloot wie, daut wie äwa Russlaunt de Reis no China moake wudde, jewess, daut de Har ons doahan jeroopt haud.

Nu jinkj et to Aufscheet von aul de Leewe un, fa dän natieedlich Mensch to beseene, jinj wie gaunz opp Onjewesset. Woo Maunche Vedenkje gauf et doa dan doch! Oba sea treestlich wiere de Text Wieed, woone Rev. H. P. Schroeder von Kansas ons toom Aufscheet met gauf. Dise haud hee en siene latste Prädicht fa ons to Grunt jelajcht: "Wie emfäle junt nich eenen Kommittee, sonda Gott un däm Wuat von siene Jnod." O woo scheen klange soone Wieed to soone besondere Tiet!

Hoatlich wia de Aufscheet, aus sikj väl bie Brooda Peter unja de Beem vesaumelt haude un maunche Tron von Aufscheet Haunt drekje dol foll. Fierich wiere de Momente, aus Eltesta Jakob Friesen ons derch Haunt Opplajunk dän Säajen gauf. Doch betta wia noch no däm Bonhoff daut latste Loosreise von Elre un Jeschwista, un soone, dee besondasch no wiere, dee ons noch daut latste Jeleit gauwe, bat wie äare Uage entschwunde wiere.

Aus wie dan de betre Trone aufweschte un ons toom stellen Nodenkje waut jesat haude, kaum een wundaboara frooa Jefeel äwa mie un de Freid, nu werkjlich dän Wensch vom Hoat erfelt to seene, dän wie aul väle Joare em Hoat jedroacht haude, opp de Reis to de Heide to senne. Dit wia mea, aus de Fada beschriewe kaun. O de Seelichkjeit! Jesus, kaun et werkjlich woa senne? Waut fa een Väarajcht! Un uk noch de Reis äwa Russlaunt!

Daut ekj en de foljende Doag noch eenmol durft mien Alma Mater en Rochester, New York opp de Derchreis besieekje un noch eenmol en de Radunk Mission, wua ekj dree Joare met väl Sinda daut Jesecht vom Har un Vejäwunk jesocht haud, daut wia mie hale Freid. En

de groote, onbekaunde Welt Staut New York sorjd de Har wundaboa fa ons, endäm eene Baptiste Jemeent onsen Deenst wenscht un jäajen aulen Deenst ons von Siede von de Jlieda väl Leew un Frintlichkjeit toodeele, soo wie goodet Kwatia onentjeltich un uk meist de Kost frie fa de säwen Doag, dee wie doa bliewe durfte. O, woo goot es de Har. Hee sorcht werkjlich.

Nich weinich jeteischt wia ekj en Dietschlaunt, wuahan ekj huage Väastalunk haud, doch trotz aule Harlichkjeit en Berlin funk wie soo väl Schmutz un Drinkje en de effentliche Städe un Bonhoffs, daut Dietschlaunt ons werkjlich äakjeld. Väl jeschmakhauftra funk wie de Wacht Sole en Russlaunt, wua maun gooden Tee un Borsch habe kunn, un et renlich utsitt.

Sea dol drekjent wia de Norecht bie onse Aunkunft en Russlaunt, daut ekj kjeene Erlaubnis toom Prädje haud. Uk de Bejäajunk von de Halbstädta Breeda wia dämjemäss. Daut schiend aules von de Polizei ooda polizeiliche Väaschreft enjeschett to senne, daut kjeena et woagd, ons Enlodunge too kome schekjte. Dan gauf et bie mie eenen Kaumf, wiels ekj docht, ekj haud aum Enj bloos daut ieejnet Rot jefolcht, om de Reis äwa Russlaunt to moake, enne Städ daut de Har mie jeroopt haud. O woo schwoa drekjte soone selfst vää schmietunge, selfstendich jehaundelt un nich opp dän Har jewacht to habe! Nu wia wie doa em framden Launt, un aule Dääre too. O Har, waut kaust du meene? Dan kaum wada de stelle Monunk: "Sie stell un wacht!"

No eene korte Wacht Tiet muak de Har eene kjliene Dää op un et heet: "Go enenn!" Eene Jemeent en de Kjrimm woagd et, trotz daut Veboot ons eene Enlodunk to schekje un wie jinje en to dise Dää. O, woo wie et aus Balsam opp opne Wunde, aus ekj doa en de Kjrimm en Spat toom ieeschtmol met sieekjende Sinda en Russlaunt opp dee Kjnee faule durf! Jo, miene Reis no Russlaunt wia nich vejäfs un et wia doch de Har, dee ons doahan jeroopt haud. En de Kjrimm,

obzwoa ekj bloos korte Tiet doa wield, gauf de Har groote Jnod un maunche Seele roopte to Gott om Vejäwunk. Derch dise Rise, muak de Har de Dääre wiet op fa de gaunze Tiet en Russlaunt, un wie kunne meist nich aule Enlodunge folje.

Dan plazlich trock opp eenmol eene besondere dikje Wolkj aum Horizont opp. De Har schekjt Philippus von de groote Erwakjunk en Samaria opp eene Wiest Gaus un mie von de jesääjende Oabeit em Hospital un noch, om mie eene nich jerinje Opperazion to unjanäme. Ach Har, waut meenst du? Em framden Russlaunt, noch soo sea onbekaunt, soo en de Oabeit, un nu soo? Ooda woat daut Massa de latste Zol aunschriewe, om mien Lävensbuak voll to moake? Woo sull et met miene veleewde Fru, un däm kjlienen Herbert hia em framden Russlaunt woare? Von wua sull daut Jelt fa de Opperazion häakomen?

Soone un aundre Jedanke fluage derch miene Seel. Doch oba stell, miene Seel, daut rät de Har un hee woat aules goot moake. Stelle Himmels Fräd kjieed en onse beid Broste un sinjent bie de Väabereedunk, sinjent unja Chloroform un Gottes Wuat vekjindet aum tweeden Owent no daut Oppwachte von de Opperazion. Soo lach ekj em Bad, een sondaboara Pazient, woo see mie nande. Dank Gott, selfst em Hospital durft ekj nich mootloos senne. De Har haud doa uk eene Oabeit fa mie. Uk fa daut Jelt wia vesorcht, wiels Br. Gunther velangd nuscht fa daut Hospital un däm jeieeden Dokta, Dr. Pinker bloos tieen Rubbel, perseenliche Onkost. Daut aundre sull ekj leewa brucke, de Chineese to liere, aus hee sikj utdrukt.

No tieen Doag durf ekj daut Hospital velote, wan uk noch schwak, met miene emma soo tru un behelpliche Fru to Sied. De Dokta beduad et nu, daut miene Kranke Tiet un ons em Hospital bliewe soo schwind to Enj wia. De Har sie jepriese fa aule Jnod! Aus ekj ieescht soo väl stone kunn fa de Prädicht, funk ekj met de Vesaumlunge aun, obzwoa et maunchmol noch waut schwoa wia. Soo gauf doch de Har groote Jnod un opp väle Städe bedde

väle Seele drinjent om Jnod. Väle Onbekaunde worde dichte Frind.

Em Darp Steinfeld, Gouvernement Ekatarinoslaw, gauf de Har besondere Jnod. Aus ekj en de School en träd, een groota, dubbelda Sol, schiend aules bedrenjt voll to senne, väle rajcht oole, sea orthodoxe Mana un Frues no äare Oat sea iewrich un fromm, soo wie väl Jugent, dee aule rajcht nieschierich doa saute däm Amerikauna to seene un to hiere, waut dee väabrinje wudd. Aus ekj en träd, wiere natieedlich aule Uage opp mie jerecht. Ekj saut un seifst, wäarent een Brooda de Enleidunk muak, wiels schwoa aus Blei schiend de Vesaumlunk mie opp däm Hoat to senne. Ach, kunn de Har vondoag de Doode Been aunriere! Met kloppendet Hoat, oba bennare Freidichkeit beträd ekj dän Platform un funk no korten, enleidende Wieed aun to sinje:

*“Weit in der Ferne irrt mein Kind,
Gar fern von der Mutter Herz,
Und Tränen jetzt meine Speise sind,
Was endet wohl meinen Schmerz?”*

*O, wo ist mein Kin wohl jetzt?
Geht sucht ihn doch,
denn ich liebe ihn noch,
O, wo ist mein Kind wohl jetzt?”*

Noch haud ekj dän tweeden Varzh nich to Enj jesunge, aus ekj sach, daut meist de gaunze Vesaumlunk, Groot un Kjlien, Mana un Frues hiede. Väle Trone rande, bat daut Leet to Enj wia. Nodäm ekj iernstlich jebät haud, gauf de Har groote Jnod fa daut vekjinde vom Wuat.

Hia wia et, aus aum dredden Owent de Har eene groote Wirkjunk gauf un väle, woll mea aus dartich Seele, gauwe derch Oppstone to erkjane, daut wie fa see bäde sulle un daut see sikj bekjiere wulle. Aus wie toom Jebäd kjneede, kaum de Soton met groote Macht aun mien Hoat, wiels et wia en Hiele, nich em Stelle, daut doa haut grootet Oppräaje senne kunn, aus Junges un Oole busfoadich to Gott roopte. “Wan nu de Polizei, von daut Jelud hää jelokt woat, un aum Fensta stone, un wan du erut kjemst, see die fuaz faust näme,

waut dan? Waut hast du doch oba nu hia aunjerecht?"

Soo spruak de Soton met groote Oaja to mie. Ekj must bekjane, daut ekj em Uagenblekj nich weinich vefieet wia. Oba boolt jewonn de Har dän Siech un ekj kunn gaunz ruich däm Diewel auntuade: "Mucht kome, waut doa well, dit es Gottes Woakj un hia woakt de Jeist Gottes." Un em Nu wia de Soton besiecht. Gottes Wuat es woa, wan et sajcht: "Steit jaaen däm Diewel, soo flicht hee von junt." Ekj must de Vesaumlunk dreemol schlute, ea ekj aun janem Owent von de Kjoakj erut kaum, wiels emma wada jinkj daut Både aum niee loos, bat et rajcht lot wia. O, woo meed wia ekj maunchmol, oba ach, woo seelich sent soone Stunde, daut maun de Meedichkkeit vejat.

Aun eenem kolden Winta Owent muak ekj en mienem Pelz de Schläde Bon entlang, jrod ver diesta woare, en eenen eensomen Spaziagank. Aus ekj aum Enj vom Darp bie eene Wintmääl vebie kaum, spruak de Jeist to mie, woo eenst to Philippus opp de Gaus en de Wieste: "Moak die to dise Mäl." No eenjet Han un Hää räde met däm Soton, däm et nich jefaulde wull un dee et mie aus hechst aunstendich hanstald, buach ekj em Schnee auf, de Mäl too. Ekj klautad de Trape enopp un funk twee Mana, woo see jrod aum Schoape von Steena wiere. See wiere woll waut äwarauscht soonen Gaust to kjrie: doch nich lang dieed et, bat ekj doa met de beid Mana em Mäl Stoff kjnee kunn, aus see to Gott un Jnod flääjde. No eenje Ermonunge klautad ekj de Trap wada erauf un fua opp miene Gaus freelich wieda. Toolatst wia et doch nich soo onaunstendich jewast, daut ekj opp de Wintmääl jinkj. Gott sie vondoag noch Dank, fa däm Jehuarsom aun däm Owent.

Groote Schnee Diene schiende opp Johannistal ons de Wieda Reis to vehindre to welle, doch nodäm wie däm Harn aules jesajcht haude un däm Brooda, onsen Fuamaun, Moot toojesproake haude, jinkj et äwa daut witte Schnee Mää doahan, un one Jefoa. Wiet äwa Erwacht goot jinkj de Reis.

Doa opp däm Judeplon wia et, wua Br. J. Peters un ekj om soo haulf ver 12 Ua en

de Meddanacht toom Noba jeroopt worde, om to halpe. Aus wie toom rikjen Noba kaume, wia et een Hiele, eenjet von Freid aundret von Sind Weedoag. Twee erwosne, verhää rajcht fiestnäsje Dajchta vom Hus un een Sän ooda twee hiele meist ontrestlich. Ekj wull treeste, doch bekjande see ieescht eene Schult, nämlich daut see mie jespottet haude. Wää wudd woll aundasch kjenne aus von Hoat vejäwe? De Har gauf no iernstet Jebäd Fräd un Vejäwunk en de Hoate. Dan vetalde dise Junkfrues, woo et an jegone wia un woo see et jemoakt haude. Aus ea ekj han kaum wia ekj an bekaunt un aum ieeschten Owent haude see sikj jepuzt, om en de Vesaumlunk to gone. "Oba," haude see sikj lachent vesproake, "de Missionoa kjemt, doa mott wie en de Vesaumlunk hiele."

See haude veleicht jehieet woo väle en de Vesaumlunge hiele, un doarom spotte see doaräwa. "Jo," haud eene to de aundre jesajcht, ea see jinje: "Vejat oba nich daut Haanduak, daut du et hast, de Trone to wesche," un lachte nedroat doaräwa, aus auf see, de rikje Daume, nie Trone vejeete wudde. Natieedlich wist ekj von aul dise Kjinja nuscht, uk nich, opp doa rikje ooda oame Junkfrues ver mie en jane Owent Vesaumlunk saute.

Oba jenuach, wiels et jedrenjt voll wort, troff et sikj jrod soo, daut see emma wieda no väare jedrenjt worde, bat jrod dise ippiche Junkfrues hoat ver mie saute. Noch haud ekj daut ieeschte Leet, een Solo, woont ekj jeeenlich aus Enleidunk sunk, nich utjesunge, aus äare Haundieekja aul tichtich en Jebruck kaume, un ea de Gottesdeenst to Enj wia, haud woll goot uk twee von deeselwje aunjewant worde kjenne. De Har gauf väl Jnod fa daut Vekjinde vom Wuat un eene Aunzol Sinda ergauwe sikj aum Schluss von de Vesaumlunk aum Har. Mank dise wia woll uk eene von dise twee Spettarinne, doch dit wia aum tweeden Owent. Däm Har sie dank fa aul siene Jnod.

Sea kolt wie et, aus wie en Jaunewoa een Dach soo 30 bat 40 Werst vom Judenplon bat Friedensfeld met Schläde to moake haude. Doch see haude eenen

Steen fa miene Feet jehezt un trocke mie noch eenen grooten Pelz äwa miene Pelz, un bunge mie noch eene Binj om, soo daut ekj mie faust nich bewäaje kunn. Doch bleef ekj woam, bat wie aum Ziel, en Friedensfeld aunkaume.

Doch kjeela aus de Winta bute wia et en de ieeschte Vesaumlunk, un et wia, aus wull daut Hoat aufschiere doa en Friedensfeld aun janem Owent. Ekj kunn nich Prädje, wan et soo bleef un aule Uage opp mie jerecht wiere, woo bloos weiniche opp dän Har Jesus. Ekj stunt dan opp un säd, daut ekj jleewd, daut wia nich de Welle vom Har, daut ekj vondoag räde sull, et wia dan, et endad sikj, doarom wull wie bloos bäde un doarom seene, waut de Har säd. Furchtboa hoat hilt et sikj, to bäde, un et bleef soo iesich kolt. Ekj säd, ekj wudd nu noch een Leetje singe un dan Schluss moake. Dan sunk ekj: "Ekj woa miene Mutta bowe seene." Ea ekj oba noch dän latsten Varzh jesunge haud funk daut les aun to schmelte un eene aundre Loft funk aun to weie: de Har gauf mie de neediche Frieheit to prädje un schenkjt ons eenen jesääjenden Owent.

Wäarent aul de jesääjende Erfoarunge vom Jaunewoa Moonat kjikjt ekj opp aule Städe bie Nikopol vejäfs no Breew un Norecht, von miene Fru en Sparrau, dee ekj noch nich vellich jesunt trigj jelote haud. Woo enj dan maunchmol daut Hoat wia, wäarent maun von eenem framden Plauz to eenem nu noch jrod soo framden kjemt, weet uk bloos dee, dee et erfoare haft.

Doch de Breew wiere nich opp de bestemde Städ, soo reet dan de Jedult vom Har un de Besorjniss, et mucht waut Schlemmet passieet senne, kaum to de Äwahaut. Ekj betold een Telegram met Trigj Aunwuat. Doaropp erhilt ekj de Aunwuat: "Wool!" Boolt doaropp kjrieech ekj uk dan lang erwenschte Breew, wuarenn et sikj wees, daut en de Doag, wua wie soo väl jeistliche Seele emfange haude, miene jeleeft Fru derch sea deepe Weedoag haud gone must, un äa Jesunt Woare bloos däm Dokta von aule Doktasch to bedanke wia. O, woo woat daut Hoat en soone Stunde soo meed! Wia et nich bat to miene un uk to miene Fru

ää Väadeel, wan ekj nu dän ieeschten Zuch no Hus naum un de Oabeit ligje leet? Oba wua de Flicht roopt, doa mott de Väadeel stell bliewe. Met bange Spaununk erwacht ekj dän näakjsten Breef, de Bättrunk, jo schwindet Veholunk malde, wuaropp ekj wada gaunz en de Oabeit gone kunn. Hee, dee bowe rejieet, muak aules wool!

Uk durf ekj fa mie gaunz jetroost senne, wiels wua de Har bat hää fa mie jesorcht haud un woll faust opp jiede Strakj von de Bon eenen Brooda metjeschekjt haud, dee fa mie de ruische Tung wia, soo fua uk de junga Allianz Brooda Jakob Siemens, een rajcht leewa Brooda, met mie von Nikopol no Barwenkowo. De Har sorjd fa mie. Woo sull ekj uk mol one soone Halp derch kome bie aul daut Bonwaksel?

Sea scheene Doag hab ekj en Jemeenschoft vom Brooda Missionoa H. Unruh doa en un om Barwenkowo jehaut, obzwoa hia von Siede von de Polizei sea strenje Oppsecht jeeft woat un ekj ieejentlich meist heimlich dän Zuch bestiee must un uk woll jeheem vefolcht wort. Oba wiels ekj mie waut ruich vehilt, kaum ekj met nuscht wieda aus disem doavon. Woll onvejätlich woare mie de Stunde un de Reise met Br. Unruh bliewe.

Aun eenem Sindach en Millorowo, wua de Har derch dän Jeist Gottes ons eenen majchtichen Jefeel schenkjt, schoot de Diewel eenmol wada eenen jewaulticha krachenda, holla Schoss opp mie loos. Ekj wia jrod oppjestunde toom Räde en de sea voll jedrenjde Vesaumlunk, aus plazlich een dikja Har en Uniform oppdukt, sikj oba ruich hansad. "Daut es een Polizei-Oberst, nu pauss opp, waut du rätst; waut hast du hia aul aules aunjerecht! De Prädicht, dee du hoole welst, paust hia nich," u.s.w. Em ieeschten Uagenblekj wia ekj nich weinich erschrakjt, wiels woarschienlich haud de Polizei aul jehieet, waut hia Friedach Owent passieet wia, un woo nu? Ekj seifst toom Har om Krauft, wiels de Polizist must uk jerat woare, mucht kome, waut doa wull. De Har gauf dän Siech un ekj hilt doch jane Prädicht, un maunche Tron rand en de Vesaumlunk. Aus ekj toom Schluss

sondasorj oppfoddad, daut wää sikj nu däm Harn erjåwe wull, sulle oppstone, wia et eene scheene Schoa, dee äa Låwe däm Harn schenkjte.

Dan kaum de Beaumta en Uniform no väare, drekjt mie jerieet de Haunt un spruak to mie en gooden Dietsch un vetald mie, daut hee een Bonbeaumta wia un een noch Heil sieekjenda Sinda, un hee wia vondoag jekome, om to seene, opp hee hia waut fa siene hungliche Seel finje kunn. Ach, woo haud mie de Diewel soo Jrens loos väajeloage! Haud ekj am vondoag jehieet un ver de Mensche scheen jeprädicht un nich däm Jeist Gottes Rum jejäft haud, soo wiere veleicht nich bloos disa Maun, sonda noch väle, väle aundre met ladiche Hoate schwoa mootich dan von dise Vesaumlunk wajch jegone. Ekj hab dän Maun nie wada jeseene, mucht oba Gott jäwe, daut wie ons ver Gottes Troon wada trafe un de Krauft vom Bloot Christus rieme.

En Nikolasowka wacht Br. Herman Neufeld, Eltesta von de M. B. Jemeent doa selfst, aul opp mie, dee mie dan vea ooda fief Wääkje to bejleit fua un mien bennaschta Frint un Brooda wort. Hia gauf de Har butajeweenlich groote Jnod, endäm äwa hundat Seele sikj fa Jesus entschiede un et eene groote Rääjunk en Niejeburt gauf. Hoade Felse bruake hia toop un gauwe Gott de lea.

Von nu aun reise Br. H. Neufeld un ekj toop. Obzwoa hee wool meist twintich Joare ella aus ekj wia, soo feeld wie ons doch aus Zwillinkj Breeda. Noch haud mie wäda en Amerika noch en Russlaunt eena bejleit, met däm ekj soo Hoat eent ooda soo dicht wia, aus et nu met Br. Neufeld de Faul wia. Obzwoa hee een groota Jeist en Christus es, soo wia bie am doch nuscht von Grootsenne to moakje. Hee wia nich ella aus ekj un nich jinja aus ekj. Obzwoa hee Eltesta von eene groote Jemeent wia, soo sent am doch kjeene Kjnajchte un Kjääksches ooda Kjinja too jerinj, fa dee hee nich een paussendet Wuat haft. Hee reisd nich met eenem Missiona omhää un ekj met kjeenem Eltesten, sonda wie wiere bloos Deena von Christus, dän de Radunk von Sinde daut wichtichste wia. Obzwoa siene Aunräde

soo deep jinje, wiere see doch pakent, läwendich, schoap, leewent un enlodent, jo soo, daut de Kjinja en de Vesaumlunk see vestone un fote kunne. Hee haud en däm grooten Russlaunt väle Kjinja en Christus. Oppwool hee kjeene Huach School Bildunk jenote haud, soo saute doch jieren uk jeliiede Lied un hieede siene jesaulwde Råde to. Goode Christliche Schoole un Bildunk funge en am eenen sea woamen Veträda un Unjastetta. De Heide Mission wia am aum Hoat jewosse un wan hee noch jinja wia, ooda en jane jinjre Joare soone Jeläajenheit jehaut haud, aus väle see vondoag habe, soo wia hee veleicht selfst em Heide Launt jegone. Am kunn maun werkjlich eenen Hoad nane, däm et mea om de Schop to doone wia, aus om de Woll.

Aun eenem Owent en Kotlerefka, Memrik, wia eene majchtiche Vesaumlunk, un de Jeist Gottes oabeit moakjlich. Väle roopte to Gott un Jnod. Jedrenjt voll wia et, uk väl Oolt Kjoakjliche un uk äare Rāda wiere doa. Ekj spruak äwa Lazarus un dän rikjen Maun. Aus ekj dän rikjen Maun ut de Hal rade leet, wort et eenem von de Mennonite Prädjasch too heet. Hee stunt von siene Sett opp un met schwinde Schräd jinkj et de Dāa too. Ekj säd doaropp sea iernste Wieed opp soone Prädja, doch nu optowakje, ea see et en de Hal doone wudde. Dee oama veenjsta Prädja wia noch en de Väastow, wiels en siene Vebleftheit funk hee nich siene Metz ooda sien Pelz, om schwind doavon to kome. Soo druage huach weinichsten de meiste von dise iernste Woarnunk Wieed noch en sien Uare drunge, un, woo ekj hopt, uk en sien Hoat, doamet hee sikj woarhaftich to Gott bekjieed, siene, un väl unja am stonende Seele to Radunk.

No eene Tiet kaum wie no Einlage, daut Breedaliche Darp, woo et woll noch heet no däm Utgank von de Breeda Jemeent. Daut schiend werkjlich doot en Selfst-Jerajchtichkjeit un Formalism to senne. Br. Neufeld leid Sinnowent Owent auleen de Vesaumlunk, wiels ekj eenmol waut ut rue wull, soo bleef ekj en onsem soo scheenen Kwatia bie Sesta Unger, eene true, leewe Seel. De Har haud de Leewe

Sesta een Kjriez jejäft, endäm äa Maun, een Sän vom wiet bekaunden Eltesta A. Unger, onjleewich wia. Mucht de Har siene Seel jnädich senne.

Aum Sindach Owent gauf de Har eene groote Wirkjunk, nodäm aul aum Vermeddach eene scheene Aunzol Seele sikj fa Jesus entschiede haude. En Einlage, passieed en disen Owent, waut woll aul en 25 Joare nich passieet wia, een Roop fa Jnod, aus bloos seldom. Uk de Sindarin, von aundre Sindasch besondasch, woo see et nande, lach unja aundre väare opp äare Kjneee, bat see bewustloos wort un roopt to Goot om Jnod. Aus ieescht bekaunt wort, waut passieet wia, haud von de Fiend jenuach, jo et wull sikj de Leewe wiese. Doch mie es uk doa wieda nuscht jeworde, buta daut en Fenstre von äwa eene Mua ons Steena no jefloage kaume. Doch to väanäme wia, daut unje woll een zimlich Storm sien Erschiene jieda Tiet moake wull, doch "De Enjel vom Harn loagat sikj om dän hää, dee am ferchte."

Wäarent ons Bliewe em Hospitol, wua von aul ea de Räd wia, wort de Ober-Sesta soo sea intressieed, daut see sikj enschlute wull, met ons en de Oabeit no China to gone, un wia rajcht froo en disem Entschluss. Doch doano, aus wie en Osterwikj wiere, erhilt ekj de enteischende Norecht, daut see sikj trigj trock un nich met ons gone wudd. Waut fa eene Enteschunk, nodäm ekj soo foaken vetalt haud, von de Erfoarunk met äa em Hospitol, doa see sikj entscheet met ons no China to gone, un doarenn wie Gottes Fierunk jeseene haude. Doch aule Dinja deenen toom Baste, fa dee Gott leewe.

Opp Reinfeld, ooda bäta Nikolaipol wia et, wua de Har wada majchtich räd un maunche Sinda hia to Gott roopte. Daut wiere mauncha Schoolkjinja, oba waut rierent wia, daut de kolkopja Liera sikj met siene Scheela opp deeseljwe Stoop stald un ganz kjintlich no väare kaum, om Vejäwunk to bedde. Ekj wia aun disem Sindach noch zimlich schwak, doch Br. Neufeld drenjd mie sea, doch to sinje. Ver mie saut daut jeeefte Kua, unja de jeschekjte Leidunk von Br. Braun, woont rajcht scheen, jo hoatlich sunk un en de

Oabeit eene groote Halp wia. Em Aunblekj toom Harn sad ekj mie aun de Harmonium, woone fa mie häajebrocht worde wia, un sunk noch eenje Wieed von de Enleidunk met bennaschten Jefeel vom Leetje:

*"Wenn den Lauf ich vollendet
werd' ich vor dem Heiland steh'n,
Und die Herrlichkeit
der Auferstehung schau'n,
Werd' den Heiland ich schau'n
und sein holdes Antlitz seh'n,
Und sein Lächeln grüsst mich
auf den Himmelsau'n.*

*Meinen Heiland werd' ich schauen,
Wenn verklärt einst
vor Jesum ich steh',
Meinen Heiland werd' ich kennen
An den Malen der Nägel in der Hand."*

Daut pakt de Vesaumlunk majchtich un väle Trone folle ut de Uage. Toom vekjinde vom Wuat gauf de Har uk groote Jnod. Hia besocht wie uk dän kranken Deena Gottes, Br. Toews, dee en Gottes Rikj Grootet jeleist haft. Nu lach hee oba aul lang en furchtboare Schmoate dol. Hee wees grootet Interesse aum Rikj Gottes, aun miene Oabeit, besondasch daut ekj mie nich schlud, woo hee säd, de Lied de Woarheit Gottes em Jesecht to saje. Uk aun ons no-China-gone wees hee grootet Interesse. Ach, mucht de Har däm leewen Brooda boolt opphalpe.

Aus wie von Petersdorf wajch foare wulle, wua wie noch aum Vermeddach eene jesäajende Vesaumlunk haude, om dan von de Oolt Kolonie Aufscheet to näme, kaum jrod noch to Tiet een Boote met Pieet aun. Daut wia jrod derch meist onpassieeboara Blott jekome, wiels jäajen Farjoa de Wäaj meist gruntloos sent. Vieetich Werst kaum et met eenem Breef von de Breeda en Einlage ons entjäajen, wiels derch Einlage must wie per Bon foare. Et wia woll eene Aunfroag, wiels doa soo eene harliche Erwakjunk utbruk, noch eenje Doag auntohoole? O nä, daut wia eene Bedd, jo eene Woarnunk, om mien Läwe to schoone, wan wie derch Einlage foare wudde, mie nich to wiese,

väl weinicha doa auntohoole. Wiels wan donmols ons bloos Steena em Fensta no jefloage kaume, soo wia nu doch een majchticha Fient Storm jaaen mie entbrent. Doa de Breeda Jefoa fa mien Läwe sage, schekjte see ut Leew, wan et uk sea schwoa wia, jo meist onmäajlich, dän Boote dän langen Wajch, ons entjääen to kome.

Obzwoa ekj jleewd, daut de Jefoa nich soo groot senne wudd, soo foljd ekj et doch, om wääjen Onaunämlichkjeite väätobieeje, däm Rot vonne Breeda. Aus Paulus en daut Opprua en Ephesus wull unja daut Volkj gone, leete de Breeda daut je uk nich too. Woo majchtich erinnad dit aun Paulus, aus siene goede Frind ut Asien, uk to am schekjte, daut hee sull sikj nich opp dän Schaulplauz wiese. Daut mucht je uk aundre han un wada de Jefoa bäta seene, aus deejansje, dän et aunjinkj. Emmahan oba fiet de Har siene Deena un beschizt an uk.

En Pologi must Br. H. Neufeld un ekj ons trane, wie beid, wäm siene Hoate fa Tiet un Eewichkjeit en de latste vea Wääkj verschmolte wiere. Br. Neufeld fua no Hus un ekj lenkjt uk no Hus mien Aunjesecht. Obzwoa ekj werkjlich met schwoarem Hoate mienem leewen Brooda fa korte Tiet de Haunt toom Aufscheet rieekjt, soo wia doch miene Freid onutsprääklich, daut ekj werkjlich boolt eenmol wada daut jeleefte Aunjesecht seene sull, daut leefste oppe leed, un de kjliene soo leewe Amerikaunische Russe. Jo, uk de kjliene Adinakje, dee miene jeleefte Fru soo twee Wääkje ver mienen Aufscheet, daut Läwe jeschenkjt haud, opp dää äa Läwe ekj noch weinich Aunspruch moake kunn. Dise aulwheetste en Russlaunt un en Amerika, wada to seene kjenne no soo twalf Wääkje wajch senne, en woone Tiet sikj soo väl en miene soo wool aus uk en äare Erfoarunk jeieejent haud, wia eene Freid jrata, aus mauncha denkje kaun. Onse latste Stazion von jemeensome Oabeit wia Gnidden, wua de Har et aun sienem Säajen nich fäle leet. Am aule lea fa daut, waut hee jedone haft!

De Sänsucht wort to Werkjlichkjeit, wiels dän näakjsten Morje om haulf 7 Ua kaum ekj no Hus. Mien Vada, Herman

Friesen, hold mie von Nilgowka. Woo harlich een soon Wadaseene doch es! Un uk, de kjliene Adina frinteld mie werkjlich aul aun. Wää haud daut woll jeont! Daut es doch nirjents soo scheen aus Tus un kjeena soo dicht, aus daut ieejne Fleesch un Been.

Nich weinich haft de Har mie derch dise Reis jestoakjt fa de Oabeit, en dee hee ons jeschekjt haft. Groote Interesse wees sikj opp väle Städe. One daut ekj je om Met Halpasch ooda Unjastettunk bedd, kaume eenje dusent Rubbel en de Kauss. Daut wia väl mea, aus ekj erwacht haud, un uk bloos jewoacht, doarom to bäde. Daut haft de Har jedone, wiels Hee sorjd fa ons, wiels Hee ons je jeschekjt haud. Oba daut soont onse Moot stoakjt, es leicht to vestone.

Nu, nodäm ekj to Hus en Sparrau wia, wort ekj fuaz no däm Schult jefoddad. Doa wia jrod een Jeräd em Gank, daut ekj sull nu äwa de Jrens jeschekjt woare, wua äwa sikj natieedlich väle rajcht hoatlich freide un mie daut aula Schlemste jende. Doatoo haud an de Omstaunt, daut de Uradnik no mie jefroacht haud, Moot un Hopninj jejäft. Doch de Breeda wiere betriept äwa soont. Ekj treest an, et wudd goa nich soo schlemm senne, wiels nodäm ekj de Loag waut em Uag jefaust haud, bespruak wie, daut ekj auleen toom Schulz gone wudd, un kjeena von de Breeda sull met mie kome.

Aus ekj han kaum, funk ekj doa eene Aunzol Mana, dee nu bloos doaropp wachte, sikj to freie, wan see hiere durfte, woo de Har Uradnik mie utschempe wudd. Uk de Schulz wia mie nich em jerinjsten too jeneicht, doarom trud ekj uk siene Äwasatunk nich, wan ekj met däm Har råde sull. Jesus sajcht: "Siet kluak aus de Schlang."

De Har Uradnik spruak to mie opp Rusch un ekj räd to am en Enjlisch. Nu vestund hee soo weinich, ooda noch weinicha aus ekj uk. De gaunze Hopninj, de Freid von däm Fiend von Christus, nu eenmol to hiere un et soo fuaz äwa daut gaunze Darp to vebreede, aus ekj mien Kapitel jeläst kjrieech un schlieslich äwa de Jrens jeschekjt woare wudd, wia nu jescheitat, wiels wie beid vestunde ons

nich. Om am to beruje, säd ekj to am, daut ekj Morje to am no Gnadenfeld kome wudd, woont ekj dan Har Schulze to äwasate boot, un hee wia doamet rajcht tofräd, un daut wia daut Enj von de Sach. Woo jane Lied, dee sikj en äare Hopninj soo jeteischt sage, sikj mäaje opp de Täne jebäte habe, blift sikj mie eenatlei.

Dän näakjsten Dach fua Br. Johann Toews, de Joarelank uk Schulz en Waldheim jewast wia un met aul de Polizei goot bekaunt wia, met mie han. De Har Uradnik bejreest ons rajcht frintlich un doa wia wieda nuscht, aus daut eenje Fiend vom Kjriez Christus sikj beschwuare haude, wuaräwa hee eenje Froage to stale haud. Tweedens, waut woll de Hauptgrunt wia, daut mien Paus aufjerant wia, un dee must nie jemoakt woare. Natieedlich, wiels de Har waut fa mie to doone haud, erwacht hee eenen Fiewa, woont am uk wort, one to heichle, un dee je uk selden bie de Russe daut Ziel vefält. Aules wia dan en Ordnunk, nodäm mien niea Paus trigj wia.

Soo wia de Hopninj von de Fiend von Jesus, mie boolt äwa de Jrens Russlaunt jeschekjt to seene, gaunz jescheitat. De Breeda, dee aul waut bedrekjt wiere, kjikjte wada mooticha ut, wiels maunche schenkjte ut Angst däm Jeräd, daut äwa mie em Gank wia, wool waut Gloowe. De schlemste Räd, woone groffe Sinde ekj en Russlaunt aul jedräwe haud, wiere äwa mie unja de Fiend en vollem Gank. Jo, daut jemeenste, waut maun sikj nu utdenkje kunn, wort vetalt, om mien Einfluss schwaka to moake. Oba et schiend soo, desto jrata wort daut Vetrue un de Einfluss, wiels Gott wist je, daut et bloos de reinste Lieeje wiere. Daut jaumad mie bloos, daut eenje onschuldje Jeschwista doarunja liede muste, doch oba woat et an je uk nich jeschot habe.

En Sagradowka haud de Har ons sea jesääjent. De Besuach opp de Forstei Wladomirowka wia ons sea intressaunt. Rajcht kjraftich sage de utjeläsde Junges ut. De waut growe Wiese, daut see von sikj aus Kommando bloos aus "Kjiedels' råde, mucht veleicht doarenn äaren Grunt habe, daut see rajcht stoakj sent. Wie haude hia eene scheene Vesaumlunk un

funge rajcht frintliche Oppnom. Unja de Jeschwista hia opp Sagradowka schenkjt de Har een grootet Oppwakje, soo daut aum latsten Nomeddach mea aus 50 Seele no vääre kaume un om Vejäwunk bedde. Daut wort rajcht tigja.

Dan wia wie opp däm Firstenlaunt eene Strakj per Daumpa dän Dnepr erauf to foare. Dit Launt jehieet eenem First un de Mennonite habe de Darpa met daut Launt jepacht. Däm Har jefoll et, ons eene scheene Erwakjunk hia to jäwe, un wiels miene Fru opp dise Reis äwa aul met wia, wia de Endruck dobbelt groot. De Har brukt äa moakjboa en de Oabeit met de Frues un Mäakjes. Opp aul dise Reise un en de Tookunft wort see miene däajliche Bejleitarin. Em Darp Serjeiewka wiere twee Dinja besondasch wieet to behoole. De junge Sesta Janzen, de Schwiadochta von dän Prädja, Br. Janzen, lach aul lang blint un halploos. Miene Fru gauf äa eenje Strikj Behaundlung. De Sesta soo aus uk de Brooda wiere en eene iernste School jenome. Mucht de Har an sien Säajen un Utdua jäwe.

Tweedens wia ekj sea äwarauscht, aus eene junge Sesta, dee aus Deenstmejal oabeid fa jerinjen Loon, to mie kaum un mie vea Goltstekja rieekjt. See säd, see haud daut fa de Mission oppjespoat. Daut wia mie meist too äwarauschent, oba wiels see doaropp bestunt, naum ekj et fa de Mission en China, nu boolt op to moake. Ach, wudde aule em Veheltnis soo gone, dan wia et nich Knaup en de Mission. Mucht de Har de Sesta säajne.

Tolatst wia de latste Reis en Russlaunt jeplont, de Kaust jepakt, jo de jratste aul aufjeschekjt no China, un nu jinkj et aun ons Aufscheet näme.

*"Eben lernte man sich kennen,
Dann heist's schon wieder trennen."*

Doa wiere wool aul näajen Moonat verschwunge, seit däm wie ons mea permanentet Heim en Sparrau un soomet uk en Waldheim un Grossweide muake. O woo voll Erfoarunk sent dise näajen Moonat jewast, un woo väle leewe Jeschwista worde ons soo väl wieet, dee wie bat doahan nich jekjant haude. Nu

wiere de Moonate un Wäakje doahan jerolt un de Doag jetalt. En Waldheim, wua de Har ons soo foaken jesääjant haud, kjieed wie jieren en, un et gauf emma frintliche Jesechta. Jo, bie Jeschwista David Goertzens wia et mie, aus kaum ekj no Hus, soo tusich wia et mie. De Jeschwista wiere soo onjedwunge, soo hoatlich un soo faust em Gloowe. De leewa Br. D. Goertzen, dee ons Kaussenfiera fa dän Siede Russlaunt wia, haud daut Woakj von de Mission woam opp däm Hoat, un hee aus Prädja vom Evangelium, wia tru en sienen gaunzen Hus. Un wiels wie soo sea von een Senn wiere, wia et werkjlich miene Hoate Freid, soo foaken ekj durft bie de leewe Jeschwista enkjiere ooda wan ekj kunn met däm leewen Brooda toop senne. Jo, uk maunche Gow fa dise niee Mission kaum en de Kauss.

Fa dän latsten Sindach von ons Bliewe en Sparrau haud de Jemeent een grootet Fast aun beriemt un noch aun äare Kjoakj aunjebut. Väle Mensche vesaumelde sikj un de Har Jesus wia uk doa. Tolatst floss noch maunche Tron, un väle wiere de woame Hauntrekje un de hoatliche Wieed, dee ons metjejäft worde. Noch besondasch schwoa wia et, aus de leewa Br. Claas Enns un ekj no näajen Moonatliche, soo hoatliche, vetruensvolle Toop Oabeit ons trane muste. Faust un entschiede stunt de leewa Brooda doa un haft utjehoole un de Jemeent jedeent bat sien Kopp greiw jeworde wia, waut de Eewichkjeit beloone woat. Werkjlich een goodet, dichtet Veheltnis bestunt tweschen ons beid. De Brooda haud de Sach von Gottes Rikj un doamet uk de Mission woam opp sienem Hoat un stunt faust opp däm oolen eenst fausten Grunt.

Uk besondasch to erwäne bleef de Opfa Wellichkjeit un Leew, met dee de leewe Tauntes Wiebe un Wiens ons en äare Hiesa naume un ons soo scheenet Kwatia schenkjte. Daut Baste wia an nich too Schod. Uk de Kusine un Kusiene habe ons väl Leew bewäse. De Har vejelt an aules! "*Lebt Wohl,*" saj wie to Sparrau, Waldheim, Grossweide, de Zuch juach doahan un trand ons en Nilgowkja. Wie sage et ver näajen Moonate? Wie sage et

tolatst? Wie wiere en Russlaunt kjeene Framde mea. Grootet haft de Har jedone un o woo scheen, nu jinkj et noda ons Ziel en China opptoo, nu noch nich jlikj bat doa, noch gauf et eene kjliene Oabeit Tiet en Russlaunt. Wan de Reis nu uk waut schwoara wia aus auleen, soo wia et doch oba soo väl scheena, nu, doa miene Leefste däajlich bie mie wiere.

En Urkadak, eene niee Aunsiedlunk, wia de latsta Sindach uk noch een besondra Säajens Dach. Nodäm de Har ons jesääjant haud, endäm eenje Seele sikj fa dän Har entschiede, wia noch een Missions Dach, to woonem uk Br. Wilhelm Dick, Millerowo, un aundre Breeda jekome wiere. Daut wia scheen.

Furchtboa heet wia et en de ruische Wagone opp de Reise un de groote Drieej muak et äwa aul drekjent un truarich, besondasch doa em Samarischen un Orenburgischen sach et truarich de Bon entlank. Daut schiend een sea schwoaret Joa un eene groote Messarnt to jäwe. Woo mucht et doch de väle oame Russe un Baschkieren jegone senne, dee nu aul soo groosoatich veoamt wiere. Daut meend, daut väle woare aun daut Prachre, jo Hungastab jebrocht woare senne. Un to däm Älent noch de groote, dikje Dunkelheit von de Seel, en woone see sikj befunge, jeholt von de griechische katoolsche Jeistlichkjeit. O woo truarich un woo blint!

Daut Bilt von de Blintheit un Dunkelheit woa ekj nich boolt vejäte, woont ekj en de Oosta Nacht en de Ruische Kjoakj sach. Om Meddanacht fua Br. Pauls von Rheinfeld met mie to de Kjoakj, wiels de gaunze Nacht derch jinkj de Prozession, emma dautselwje wadaholent ver sikj. De Kjoakj wia jedrenjt voll un bute wiere woll noch meist soo väl aus benne, dee aule opp daut heilje Wota wachte, woont de Priesta met dän ieeschten Morje Schemma sprenje wudd.

En de Kjoakj wiere kjeene Benkje, aules stunt un kjneed opp däm bestemden Tieekjen vom Priesta. Daut golt, woo et meist de Aunschien gauf, dän dooden Christus ut däm Grauf to hole. Väle, väle groote un kjliene Taulchlichta bedachte de Kjoakj, wua de Menj noch emma jrata

wort. De Priesta kjneed, stunt un vebieejd sikj met daut Kjriez, wäärent däm hee emma murmeld, wuavon ekj oba kjeen Wuat vestunt, un wadahold de Haundlunk aunhoolent. Foaken hieed maun daut Wuat "*Christus wos kress*," woont mie oba ieescht jeemaunt wada erkjlääre must, un et bedied "Christus es oppjestone."

Aus sikj de ieeschte Strole vom Morje Schemma weese, begauf sikj de Priesta met sienem Volkj, nodäm Christus werkjlich oppjestone wia, woo see behauptete, ut de Kjoakj erut. Een Deena druach een Schatel met heilichet Wota. Gaunz runt om de Kjoakj saut daut Volkj. Jieda haud eene gaunze Maus Ätwa, aus jekoaktet Fleesch, Eia, Kuake, Worscht un aulet Määjlichet, waut et noch gauf, daut de Priesta nu met daut heilje Wota besprenje wudd, un et weie, wuaropp jieda äte kunn no Hoate Lost, wiels nu haude see aul säwen Wääkj jefaust.

Ekj jinkj natieedlich dicht hinja däm Priesta hää, om aules to seene. De Lied

saute doa bie äarem Jerät ooda kjneede un bekriezte sikj, wäärent de Priest vebie kaum, no eene Sied met däm Pensel daut 'heilje' Wota sprezt, om bie de tweede Rund aun de aundre Sied daut wadahole.

Woo jedrenjt voll de Sol wia, oba doch, aus wie erom kaume bat wua wie utjegone wiere, wiere kaum noch eenje von de ieeschte doa, wiels sooboolt aus daut Wota jesprezt wia, jinje aule no Hus. O woo wee deit eenem daut Hoat om daut oame Volkj.

Meist well de Jedanke kome: "Wuarom no China gone?" woont uk Jeschwista to ons utspruake. Doch o oamet Russlaunt, de Dääre wiere noch veriejelt. Dusende von Russlaunt roopte no Halp un Licht un wudde sikj woll en Schoare to Christus bekjiere, wan bloos daut Evangelium frie un onvebode vekjindicht wort. To jane Tiet durft et oba kjeena woage, frie un onjehindat to oabeide, aus en aundre Heide Lenda, soo aus Indien, China ooda Afrika.

Ieeschta Aunfank en China – 1911

Entlich wiere de latste Doag von wachte en Russlaunt aufjerant un aules fa onse wieda Reis bestalt. Biem latsten Trigj Blekj no Russlaunt dankt wie Gott fa de Jeläajenheit, daut wie en doa fruchtboa deene durfte. Oba onaufsechtlich kaum dan de Jedanke, aun de Tookunft: Woo wudd et ons en China gone? Ach, wudd wie doa uk Frucht schaufe kjenne? Doch wie haude ons selfst, uk de Jeschwista wadaholt jesajcht, daut wie jieren uk nu aus Steen unje däm Fundament von de Missions Oabeit veborje senne muchte, wua dee unje onjeseene un foaken onbeacht von de Welt doa ligje, wua entjäajen aundre daut scheene met aule jepriesne utjestraumde Jebieda utmoake selle. Waut es woll wichticha, daut Fundament, veborje, von woont selden jeemaunt rät, ooda aule Pracht vom Jebied, wuavon jiedamaun väl Räd moakt? Soo aus de Har ons fiere wudd, wull wie gaunz jetroffe senne.

Aus wie en Nagasaki, Jaupaun, jeankat haude, muak wie eenen kjlienen Tour em Launt un derch de Staut bie '*Rikscha*.' Dit es een gaunz leichtet Twee Raut, woont von eenem menschlichen Rana jetrocke woat. Maun betold 10 bat 20 Zent de Stund un sett gaunz jemieetlich unja däm kjlienen Dak, von Rääjen ooda Sonn Hett jeschizt, un woat han jetrocke, wua maun han well! Jo werkjlich intressaunt, wan maun soo niee Mood toom ieeschten mol sitt. Daut wia eene scheene Aufwakjslunk von de See Reis.

Oba woo iewrich sent doch de Jaupauna Jeschafts Lied! Ons Schepp stunt noch nich vellich stell, dan wiere aul aulalei Haundels Lied aun Bord und stalde äare veschiedne Sache de Reisende toom Vekoop han, jo drenjde see an soogoa opp, un weschte an soo goot aus mäajliche de Uage ut. Hia wull ons Schepp, woont em vejlikj met de *Queen Augusta Victoria* doch nu bloos aus een kjlienet Boot es, Kole näme. Oba woo

flietich de Kole Kjarw, von eene Kjäd Mensche Henj entlang jeschmäte, bat em Schepp gone, es werkjlich eene Lost auntoseene. Boolt wort de Anka jehowe.

Woo wiere de vea, besondasch de latste twee Doag bie Shanghai oba soo lang! Wiels aus wie noch em Howe von Nagasaki wiere, hoof sikj een zimlich Wint, dee sikj toom Storm stieech un zimlich onjemak de gaunze Nacht bie ons brocht. Doatoo eene furchtboare Hett, wiels wie nich durfte, wääjen de Wale, daut Kebien Fensta op moake.

Wie lage doa en een Schweet jebot un unja volle See Krankheit. Soogoa de kjliene Adina kaum see han. Ekj wist meist nich, woo ekj ver Hett bliewe sull, un daut Wota, woont ons to drinkje jejäft wort, wia aus oppjekoakt. "O," docht ekj, "wan et soo en China es," wiels wie kaume jieden Dach aul to Sied China nada, "un wan wie emma soon woamet Wota drinkje motte, woo woa wie doa derch moake!"

Oba, om Jesus Welle wull wie je uk daut schwoaschte derch moake. Ons hechstet Säne wia je, China äare Heide to rade. Un nu wia wie en Chineesische Wotasch, oba äwa de See Krankheit noch soone Hett! De Morje funk entlich aun to dache un de Wint wort waut weinja, obzwoa daut Schepp noch zimlich toobd un wie nich opp senne kunne.

Doch oba bekjleed ekj mie un woagd mie erut, un kjikjt, doa wia de Hett nich soo schrakjlich groot, gaunz mässich, wäärent en de Kebien eene briejende Hett harscht, woont ons toop met de See Krankheit en de eene Nacht meist krank jemoakt haud.

Aus wie et dan de Beaumte metdeelde un om eene aundre Kebien beede, woone see ons uk gauwe, kaume see noseene un seet, doa haud de oama onweetenda Chineesische Stewart dän Daump fa daut Hett von de Kebien voll aunjedreit. Fa daut Schweet bode brukt wie zwoa nich en

Jelt betole, oba froo wia wie doch, daut de Chineesische Loft doch waut ertroaglich un gaunz aundasch wia, aus wie et ons von de Nacht em Schweet bode väajestalt haude.

Om 10 ooda 11 Ua läd de Wint sikj waut un boolt kunn wie unje Fesch Boots un uk boolt Launt seene, soo aus uk väl Beem un Bosch. Wie wiere en dän Yangtze Fluss en jefoare. Soo 40 bat 50 Miel von de Mindunk von disen majchtichen Fluss licht Shanghai. O, woo froo de Aunblekj vom Launt no soone Nacht ons muak.

Om soo 12 Ua fua daut Schepp en dän Howe von Shanghai en un wie befunge ons mol wada opp fausten Boddem. Em *'Missionary Home,'* een Heim fa derch reisende Missionoare, funk wie frintliche Oppnom. Daut es waut billicha aus en de Hotels. Wiels Shanghai woll eene Staut en China es, doch sitt et meist eene Groot Staut to Hus änlich, wiels een Poat von de Staut meist gaunz von Europäa bewont es. Ellektrische Bone un sonsjet, waut en eene Groot Staut hanjehieet, es hia. Doch wia un bleef fa ons bie twee Doag ons Welle doa väl framd, wiels wie wiere jrod aul opp de aundre Sied vonne Ieed Kugel.

No twee Doag kjrieed wie een Schepp no Swatow, woont ons entlich sull aun onsen Ziel brinje. Veä Doag mea, daut wia nich lang un boolt sull wia aum Ziel senne. Oba je noda dit kaum, je mea schiend ons Hoat to kloppe. Woo woat et aules woare un woo woat schlieslich ons Felt senne? Obzwoa wie feelde, de Har haud ons to de Hakka en Sied China jerot, soo wia et doch bat nu noch veborje, wua de Har ons hanschekje wudd.

Ieejentlich wia ons Enj Ziel Canton un von doa em Hakka Jebiet to gone. Dit wia de Jedanke un Wensch von Br. Speicher, Missionoa von de N. Baptiste, dee en Kityang bie Swatow oabeid, un hee wia de eensja Missionoa, dän wie kjande en China. Oba wie wiste, daut de Har, dee ons no Sied China jeroopt haud, wudd uk to rajchte Tiet genau, ons Felt aunwiese.

Woo oba de Har fa ons sorjd! Wäa haud sikj jewoacht aules to jleewe? Aus ons Schepp ver Anka lach, leet ekj Agnes un de Kjinja ruich opp daut Schepp bliewe, om ieescht Mol onsen Wajch waut to feele. Wan uk zimlich oppjeräacht un erhetst, funk ekj, nodäm ekj dän Bay jekjriezt haud, dän Wajch enopp opp dän Boajch, wua de Baptiste Missionoa wond. Mete Halp von eenen Chineesischen Student funk ekj daut ieeschte Missions Hus, wua Fru Capen mie frintlich bejreest.

Nodäm ekj äa kort miene Jeschicht vetald haud, schekjt see eenen Chineesen met, miene Famielje un onse Sache to hole un ons dan, opp frintlichste met Freestikj bedeend. O woo es soone Oppnom un soon Entjäajenkome doch oba soo aunjenäm, wan maun en soone Loag es aus wie et wiere! Hia haud Br. Speicher vesproake, ons to trafe un met ons to berode fa onse Oabeit en ons tookjinflichet Felt. Br. Speicher lieed ekj aul en Amerika opp de School en Rochester kjane, aus hee opp Urlaub doa wia.

Woo wundaboa de Har et oba fieed! Jrod to dise Tiet wia hia Konferens Vesaumlunk, wua meist aule Missionoare von de Baptiste von Sied-China toop jekome wiere un wie meist aule kjane lieede. Nich ea Br. Speicher häakaum, wort wie en daut een Student vom Rochester Seminar, Carl Worley, dee met mie em selwjen Joa de School absolvieed haud, uk hia Missionoa wia. Daut wia eene scheene Äwarauschunk. Hee un siene Fru, habe ons dan de Tiet von de Konferens scheen bedeent.

Br. Speicher haft sikj uk sea ädel ons jäajenäwa bewäse. Wie kjrieede väl Säajen vom Harn. Hia wull de Har onsen Kurs endre, wiels wie ea em Senn haude, daut wie von hia erauf no Canton un von doa en daut Hakka Jebiet. Daut schiend sikj onse Wada Flag haud sikj met eenmol gaunz aundasch jedreit, un wie foljde, wua de Har onse Schretta lenkjt.

Soo wia een Br. Campbell hia ut däm Hakkafelt, däm de Oabeit sea opp däm Hoat lach. Daut schiend, de Har brukt dän, onse Blekje hia von Swatow enopp em Hakkafelt enenn to lenkje, woont sikj em Nuade mea Enlaunt no Ooste un Waste utbreed. Daut wia nu daut Welle vom Har, daut wie von hia ut onse Stazion sieekje sulle, enne Städ von Canton ut.

Br. Campbell sien Hoat vebunk sikj met däm onsen un wie worde dichte Frind. No iernstet Jebäd un Äwalajunge kaum wie met de Breeda, nodäm wie de Koat waut studieet haude, to een nieen Entschluss. Daut Baste fa ons wia, ieescht met dän Aunfank von daut studieere von de Hakka Sproak met Jeschwista Campbell no äare Stazion to reise. Dan von doa ut wudd wie entscheide, woont daut Felt senne wudd, woont de Har fa ons bestemt haud. Nu wull wie noch eenen korten Besuach no Kityang, de Stazion von Br. Speicher, moake un dan enopp em Enlaunt no Kaying reise.

O woo wia daut doch aules soo framd om ons hia! Wie vestunde bloos, waut de Missionoare ooda aundre en Enjlisch råde. Hiesa, Lied, Sitte un aules wia soo väl aundasch. Doch no un no wort wia uk daut jewant. Swatow es eene rajcht nate Howe Staut un et woat aul väl Haundel jedräwe. Doa sent uk zimlich väle Utlenda dee hia wone, dee oba nich em Eenklank, d. h. väle doavon, met de Missionsoabeit Läwe, un soo de Missions Oabeit sea schwoa moake.

De utlendsche Bevelkjarunk es opp de beid Eewasch vom Bay vedeelt. Opp de entjääjen jesade Sied sent de Amerikauna, wool en de Meazol, wiels hia de gaunze groote Baptiste Mission Stazion es, un opp de Staut Sied sent de Enjlenda en de Meaheit. Wool habe de Amerikauna dän scheenret Plauz, wiels et sitt rajcht romauntisch, woo de Boajch voll Hiesa es un aun de eene Sied de wieda See met de väle kjlandre un jratre Schöp, woo see omhää schwame. Jieda sieekjt sienen Nutze ooda däajlichet Broot to vedeene.

Ut däm Mäa rage opp vea Städe sea huage Steengrunt vää, daut et romauntisch utsitt.

Toieescht reisid wie dan no Kityang to Br. Speicher, dee ons frintlich oppnaum un ons sien Heim enriemd. De Brooda wia vereensaumt, wiels siene Famielje en Amerika wia, siene Fru met de Kjinja, om de School Bildunk fa de oppwaussende Kjinja no to seene. Soo stunt hee nu soo auleen tru opp sienem Post. De Har haud siene pieniche Oabeit met rikjlichen Erfolg jekjreent, soo daut siene Oabeit sikj sea utjebreet haud. Maun mucht saje aus Paulus, daut hee dise gaunze Kityan Jääjent met däm Evangelium erfelt haud. Hee naum uk sea stoakjen Interesse aun ons nieet Unjanäme un wia ons met Rot un Dot behalplich. Woo wia hia doch aules soo aundasch aus en de Heimat: de Boddem, de Veheltnise, daut Klima, de gaunze Omjääjent un uk de Mensche.

Wie wiere an noch een jratre Wunda aus see ons. Wie jinje eenen Dach met Br. Speicher waut derch de Staut. O wia et oba groosoatich, woo de Menj toop streemd, om ons to seene. Un dit noch doa doch aul eene Famielje unja an fa tieen Joare lank jewont haud. Doch nu wia de Sesta met äare Kjinja aul eene Tietlank wajch, un opp emol wada Witte, un noch Kjinja to seene.

Daut wia an doch de Wunda too groot. Met aulalei Froage bestirmde see dän Brooda. Woo oolt de Kjinja wiere, un waut fa Medizien wie brukte, de Kjinja soo witt to moake. Natieedlich wia ons aul soont gaunz framd. Uk de väle haulf noaktje Kjinja, doavon väle goa vellich en Adam sien Aunzuch wiere, un framd schiende. Aus maun soo auleen erut jinkj un aulalei sach, wia et doch aus met soon onheimlichen Jefeel eena omschleiche wull, wiels aules soo framd wia.

Dicht bie Br. Speicher sien Hus un noch noda bie de Kapelle, jrod bute von de Staut Mua, haude see jrod eenen sea grooten furchtboaren, jo schrakjlich oppräajenda Aufjetta oppjestalt, dee

Schutz ver de komende Past jewoare sull. Dan uk opp aundre Plaza en de Staut, jrod ea daut latste Dach Licht veschwunk, wort jeknault met Fia Woakj, daut et kjeen Spos wia. Soo uk foaken en de Nacht un jaaen Morje.

Br. Speicher wia weinich Tus, wiels sien groota Kjreis foddad väl Reise un sonst väl Oabeit. Onsen ieeschten Sindach, dän wie en eene chineesische Vesaumlunk beläwe durfte, wua wie natieedlich nich een Wuat vestunde, wia intressaunt. Ekj wort oppjefoddad eene Räd to hoole, dee eene Sesta äwasat, un de Har wia met ons. Maun hieed de selwje Mellodie, dee maun jewant wia, un daut selwje Evangelium schauld hia uk ut, obzwoa de Sproak, de Vesaumlunge, Sitte un Jewanheite gaunz veschieden wiere. O woo sach de Boajch von de Sproak soo huach ver ons, dän wie äwa klautre muste. Wan wudd wie to an en äare Sproak råde kjenne?

Korz no onse Aunkunft hieed wie, daut eene Rewoluzion em Gank wia un aule om sikj jreep. Wää kunn saje, waut noch aules woare wudd? Oba doch wia wie en Gottes Henj un wiste, hee wudd aules harlich utfiere. Wie haude eenen Koch jemeet, dee fa ons daut Äte muak. Aules wia hia soo wiet veschiede, doch kunn wie en Swatow aules kjriee un uk soo, aus wie et jewant wiere. De Koch kjrieech 4 Dolasch däm Moonat. De besorjd dan fa ons aules.

Woo reisd maun hia doch soo aundasch aus en Amerika, Russlaunt ooda uk en Indien! Hia jeit de lesabon bloos een poa Stunde wiet em Launt un wää dän wieda reise well, mott entwäda met Boot ooda to Foot reise ooda sikj von Enjebuarne droage lote. Wan Maun to Foot reist, mott maun sien Jepak, daut maun opp de Reis brukt, aules von Droagasch nodroage lote. Daut jeft hia kjeene Woages ooda Osse Koare. Doa wie met de gaunze Famielje wiere un doarom mea Jepak met habe muste, uk sonst aul onse Sache met naume, soo trock wie et väa, bie Boot to reise un naume ons een gaunzet Boot aun

fa soo 20 Dolasch, woont ons met Hak un Pak en 10 Doag sull no Kaying to Jeschwista Campbell brinje. Waut et meend soone Reis em Enlaunt to moake gaunz auleen unja lude Heide, wan maun nich een Wuat von de Sproak vesteit noch råde kaun, daut must ieescht erfoare woare.

Doch gaunz jetroost, wan et uk bennalich maunche beklomne Jedanke äwa de node Tookunft gauf, jinj wie aum 1. Nowamba oppem Boot met aul onse Sache. Eene gaunze Kjääkj must wie habe, wiels et golt je 10 Doag opp daut Boot to Läwe. De Kjääkj es gaunz aundasch, aus wie et jewant sent, oba sonst gaunz praktisch. Wiels maun äwa aul Holtkole habe kaun, haft maun kjeen irdischen Hieet, dee maun irjentwua han stale kaun, wuaropp maun koakt, brot un bakt. Br. Speicher bejleit ons noch bat Swatow, wua ons Koch aul daut Boot jemeet un sonst aules foadich haud.

Wie brochte aul onse Sache un miene Fru toop met de Kjinja opp daut Boot. Daut Boot wia woll von 50 bat 60 Schoo lang un 18 bat 20 Schoo breet. Dan haud ekj noch maunche Jeschafte to besorje, woont bat gaunz Owent dieed. Nu wia et Owent jeworde un wie wiere toom ieeschten Mol gaunz auleen unja de Heide, sulle nu onse ieeschte Nacht opp daut Boot toobrinje.

Woo framd wia et ons, aus wie ons om dän kjlienen Desch sade, om ons Owentkost to äte. Dan, von aule Akje, drenjde sikj soo dicht aus mäajlich de Heide om ons, om de Framde to seene, waut un woo see aute. Wiels ons Boot noch dän Owent em Howe ver Anka lach, fäld et nich aun Jast, besondasch aus wie ons no daut Äte dan han sade un een Leetje aunstemde, dan wia et boolt von aule Rechtunge voll von Toohierasch. O, un dan kjeen Wuat råde to kjenne! Woo jieren haud ekj an hia eene Prädicht jehoole, doch wie wiere aus Taub un Stomm. Maunche unjahilde sikj äwa ons, wuavon wie natieedlich nuscht vestunde.

Oba aus wie Gottes Wuat jeläst un han jekjneet toom Jebät haude, beobacht ekj ea wie vom Jebät oppjestone wiere, daut de meiste sikj met ons jebieecht haude. Dan denkjt maun, wan doch de Sproak nich soo veschiede wia, daut maun de Heide doch kunn von Jesus vetale. Wiels wie aun disem Owent rajcht meed wiere, schleep wie boolt en saunfte Ru unja Gottes Schutz, wan uk nich opp wieekje Fadabade un en scheene Hiesa, soo doch oba sea scheen.

Unja de Heide to senne haud wie lenjst jewensch, un nu wia wie doa. Ea et rajcht dach wia, wakjt Tumult un Jeschrech ons ut däm Schlope, wiels wie wiere aul loos jefoare un doa daut Rooda ooda schuwe schwoare Oabeit es, jeit et nich em Stellen auf. Aus maunche weete, sinje de Russe bie jemeensome schwoare Oabeit un de Chineese schriee, soo daut däm, dee noch nie jehieet haft, em ieeschten Moment meist Angst aankome well. Doch wiels nuscht Schlemmet doarut woat, es maun et boolt jewant, daut maun bloos doatoo frintelt.

Wiels dis Fluss, 'Han' jenant, ut de Boaj kjemt, haft et eenen sea stoakjen Faul, besondasch opp eenje Städte, un doarom kaun daut Boot nich dän Fluss enopp jeroodat woare, sonda mott met lange Bamburua Stakja jeschowe woare. Daut Väaenj vom Boot es aus een Schnowel jebut, schmaul un en de Hecht stonent. Dan gone see bat opp de Spetz, steete de lange Stakja aun de Schulre un schuwe daut Boot. Sas Mana sent aun de Oabeit, eena no däm aundren, un wan doa jieda soo aus ut Angst schricht, wuabie see oba gaunz lostich sent, dan jeft et von daut Jeweenlichet aul Aufwakjssel. Lange Strakje, wua daut Eewa et mäajlich moakt, woat daut Boot aunstaut jeschowe von dise Mana, aun eenem langen Bamburua jeflochteten Seil jetrocke. Daut dise Foat en soone Wies langsoma es aus opp däm schwind Zuch en Amerika es to vestone.

Doarom heet et Jedult liere, woont woll de ieeschte Lekzion es, dee een Missionoa em Heide Launt liere mott. Boolt wia de ieeschta Dach vegone un veschiednet haude onse Uage jeseene. Woo derchboade truariche Jefeete mien Hoat, aus ekj un mien kjliena Herbert opp eenem Plauz opp Launt jinje, wua jrod een Aufjetta Tempel wia, wua eenje gaunz nat jekleede Fru soo iewrich sikj emma wada ver däm grulichen Jetta opp de Kjneee schmeet un de stomme Statua aunbäd.

Wäa weet, docht ekj, waut de oame Fru daut Hoat bewäacht, daut see soo iewrich, troztdäm Jast vebie gone, doch soo iernst un aunhoolent bät. O woo truarich, et soo iernst to meene, un doch schlieslich vejäfs jebät to habe, wiels de stomma Gott hieet nich. Dan stieech soo een brennenda Velange opp, daut wie doch ieescht de blinde Heide, von Jesus vetale kunne, dee ons werkjlich erleese kaun, un Trone felde de Uage om de oame Heide, wiel see Jesus nich kjane. Ut de Jesechta Ziej von de Fru läsd ekj, daut et sikj hia om iernste Dinja haundeld. "De oame Heide jaumre mie, wiels groot es äare Noot. See Läwe one Troost un Licht un ligje unja dän Fluch."

Nu wia et Owent jeworde un onse Boot Lied haude fa de Nacht aunjelajcht. Daut schiend, aus opp an waut bang wia, doarom hilde see sikj jieren en Jesalschoft von aundre Boots fa de Nacht opp. Opp dise Strakj fercht maun auljemeen de soojenande See Reibasch ooda Wota Deef, un nu noch, doa de Rewoluzion aul zimlich om sikj jejräpe haft, wia et woll noch mea de Faul.

Wie befoole däm Schutz fa de Nacht aune Haunt vom Harn un schleepe saunft, bat soo om 4 Ua wan een luda Loarm un een Angst Jeschrech ons plazlich ut däm Schlop wakjt. Woo maun ons doano socht dietlich to moake, wia onse Jesalschoft von Reibasch äwafolle worde. Wiels oba acht Boots toop lage un aul de Mana woll von Angst jedräwe een ludet Jeschrech muake, flichte de Reibasch doavon, one

irjent Schode aunjegone to habe. Wie oba kjneede ons dol un dankte Gott, daut hee ons bewoat haud, aundasch haud daut hechste Schutz nich an Wach jechoole. Dan wia doch daut Jeschrech emsonst jewast. Doch daut et aundre Jefeale jeft, en soone Wies ut däm Schlop jewakjt to woare, es leicht to vestone. Onse Boot Lied, dee sonst tru aun de Oabeit wiere, funge boot wada aun un dan jinkj et wieda Stroom enopp.

Rajcht intressaunt wie de Reis, wiels aun beid Siede stunde de huage Boaj, eenje bat de hechste Spetz met Taune ooda Fichte un Jebesch bewosse, aundre kol un ladich, aus opp et eene Wieste wia, wada aundre meist bat bowe met Felda bekjeet, un met Riess ooda sonst waut jeplaunt. Aune Sied vonne Eewasch stunde jratre un kjlandre Bamburua Welda.

Werkjlich wia dit eene harliche Pracht von de Natua Gottes. En de plaute Jääjende stone foaken groote un kjliene Banane Beem met dee soo wool schmakjende Frucht. En de Doag, wan opp maunche Städe em Heimatlaunt maun en Pelze ooda aum Owe sett, henje de Aupelsiene Beem hia voll von de goldne Frucht un de Goades sent voll Jreens, doa de Chineeese väl Jreens äte.

Wudd maun nich de väl haulf ooda ganz noaktje Mensche om sikj hia seene un de vekomne Darpa seene, soo wudd maun kaum denkje, daut maun em Heide Launt wia, en soone Pracht von de Natua. Doch dreit maun een Blekj om sikj han, doaf maun nich lang froage, wua maun es. Besondasch sposich es et, wan maun von Chau Chau Fu utfoat, wua de Fluss zimlich breet es, to seene, wan aule Boots de breede witte Säajels utspaune, eene ganz besondere Oat, wiels hia kjenne see dee brucke, wan de Wint rechtich blose deit. Soo jinkj een Dach no däm aundren doahan un doch bloos langsam bewääjd sikj ons Boot verwoaz, soo daut Herbert un ekj, wan wie aum Eewa entlang jinje,

foaken schwinda verwoaz kaume aus daut Boot.

Entlich kaum wie to daut Ziel Kaying, doch haude sikj miene Jedanke aul foaken beschaffticht, woo wie nu, doa wie doch nich froage kunne, jeemaunt von de Missionoare finje wudde, dee ons waut to rajcht halpe kunne. Soone sent iernste Jedanke un wie haude iernstlich jefläacht, daut de Har ons nu en de Framd nich velote sull.

Oba woo wie et von onsem Har jewant sent, haft hee uk hia äwa erwacht. Kaum haud ons Boot jelaunt, wia doa een oola Maun, een Chineeese opp onsem Boot, dän wie doano erfuare, de Koakje Deena un een jetaufta Christ es, dee sikj fuaz aunboot, mie no Br. Whiteman to brinje un doamet wia wie ut aule Velääjenheit rut, wiels de Brooda holp ons nu met aul onse Sache to rajcht. Haud nich de Har aun janem Morje dän oolen Chineeese Brooda opp ons Boot jeschekjt? Woo kaum hee uk nu soo to rajchte Stund opp daut Boot, doa doch eene gaunze Menj von Boots doa wiere? Daut wia openboa de Fierunk von Gott un wie dankte am doafää. Wan de Har fa ons es, wää mucht jääjen ons senne?

Hia wort wia opp Baste oppjenome aus wan wie to an jehieede, obzwoa wie ganz framd un nich von äare Jesalschoft wiere. Daut gauf de Breeda Campbell, Bonsfield un Whiteman väl Freid, daut wie jekome wiere, uk Oabeit en däm Hakka Jebiet opp to näme. See leete ons en de Kapelle een poa Stowe brucke, un sochte eenen Liera fa ons fa de Sproak. See wulle uk daut Baste doone, ons behalpflich to senne en daut Sieekje un Utwäle von een Felt un onse Stazion.

Nodäm wie aul onse Sache vom Boot en de Kapelle jebrocht haude, funk wie dän näakjsten Dach met daut Sproak Studium aun. Ons Liera heet Ling Sien Sen. Aus hee to ons kaum aum iestchen Morje dan kjikjt wie am aun un hee kjikjt ons aun. Doch oba woo? Woo nu aun to fange? Hee lacht, wie lachte. Waut sonst?

Doch eenje Wieeda beoobacht wie, endäm wie Jäajenstend weese un aun diede, daut wie weete muchte, woo de Jäajenstaunt jenant wort. Soomet haud wie onse ieeschte Lekzion en daut Sproak Studium boolt derchjemoakt. Obzwoa et schwoa to senne schient, soo es et oba mäajlich de Sproak to liere, wiels aundre habe see je doch jeliieet. Oba daut es woa: "Room wort nich en een Dach jebut." Ons Läse Wuat wia: "Aunhole jewent."

Daut hieed sikj dan soo, met de Rewoluzion wort et sea iernst un et funk groota Opprua aun. Wäa weet, waut ons noch aules bejäajne mucht. Doa wort väl jeraupt un jeplindat, wiels aules soo ut Raunt un Baunt jekome wia. De Lied schiende von groote Fercht erjräpe to senne. Väl Städe un Jäajende worde von de Rewoluzionäre en jenome.

Boolt wia passieet, waut man verhäa docht: Onse Staut wudd von de Rewoluzionäre enjenome un eene gaunze niee Partei naum daut Tietel von de Rejierunk en de Haunt. Wie kunne je nich vestone, waut to saje, buta waut de Jeschwista ons säde. Oba wie hieede en de Nacht, woo et rajcht doo häa jinkj, een Knaule meist one Enj. Woo väl von daut Knaule Schosse wiere, wist wie nich.

Daut jinkj oba aules sea schwind un äwarauschent. De Staut leist woll kjeenen Wadastaunt. De oole Beaumte veleete äare Post un flichte, un de niee Partei besad see one väl Sach to moake. Daut gauf woll kjeene ooda bloos eenen Doot bie dön gaunzen Omwakjssel. Oba doch schiend zimlich aules omhää en eene Onru un Fercht to läwe. Wäa wist, waut de Tookunft brinje mucht? Un wie, jrod en China aunjekome, vestunde kjeen Wuat von de Sproak, wiste kjeene Sitte un Jebruck, uk kjeene Wäaj, sull et werkjlich doaropp aunjekome senne, daut wie haude fliee muste. Dan wudd et woll schwoa jewast senne.

De niee Beaumte schiende gaunz iernst un sea strenj met Vebräakje to haundle. Wie worde met eenmol en, woo soo väl

Mensche erut streemde un sikj nich soo sea wiet von onsem Hus vesaumelde opp eenen mea opnen Felt. Doa streemd emma mea erut, bat maunche Dusende vesaumelt wiere. Wie erfuare dan, daut eenje Reibasch sulle hanjerecht woare.

Ut luda Nieschia foljd ekj uk de Menj, om to seene, waut ieejentlich passiere sull, wiels von de Chineese kunn wie doch nich soo väl vestone, daut et ons aules kloa wia. Entlich kaume dan eenje Soldote met näajen oame Veuadeelde, dee see met jebungne Henj aun een Strank om dön Hauls jebunge aus een Stekj Vee fiede. See brochte an dan doa opp dön bestemden Plauz. See worde aum Post jebunge, om opp daut Befäl Wuat de doodliche Kugel to kjriee.

Nodäm de latsta foll, hoof sikj een Jeschrech en de Menj, daut et eenem derch Moakj un Been jinkj un de Menj rand aus wilt met disem Jeschrech utenaunda, aus haud een besondra Fercht an aunjejräpe. O, woo bleed mien Hoat fa de oame Seele. Veleicht haude see nie dön seelich moakenda Nome Jesus jehieet. Soo een Jerecht es doch schrakjlich, oba om de stendich stieejende Reibariee un Merdariee Enhault to doone, must waut änlichet passiere. See deede et aules soo kuntboa, daut aule Lied et seene kunne, om doamet mea Schu un Fercht ver de Jerajchtichkeit vom Jesaz daut Volkj bie to brinje un to wiese woone Folge de Sind haud. O, wan woare de oame Dusende jo Millione von China daut Wuat von de Radunk ver dön eewichen Jerecht hiere un aun näme?

Daut wort emma iernsta un maunchet Vetal wort vebreet, woo de Rewoluzion daut gaunze Launt en naum, un aules stunt em Wachte opp de Dinja, dee kome sulle. Aule Missionoare hilde sikj bereet, opp irjent een Tieekjen no to Kust to fliee, wiels bloos too goot wia an noch en Jedenkj, waut de Boxer Bewäajunk von 11 Joa trigj aunjerecht haud. Väl Streeme Bloot worde doa vegote. Dan gauf et bie ons uk maunche iernste Jedanke un

Jefeel, jo Jefeel, dee ekj nich goot beschriewe kaun, wiels wie wiere gaunz nie un unbekannt un wiste nuscht von de Sproak. Woo sull et woare met onse Kjinja, sull wie met eenmol han jemordet woare? Ooda, wan wie fa ons Läwe fliee motte sulle, woo jinkj daut met onse twee kjliene Kjinja? Woo kunn wie ons vestääkje opp eene Flucht ooda uk woo bloos dän Wajch finje, doa wie nuscht von de Sproak vestunde?

De dietsche Missionoare beduade ons sea un rode de Trigjreis no de Kust, wiels wie soo nie un de Sproak nich goot kunne, wiels sull et doano doaropp kome, dan wudd et sea schljacht fa ons senne, wajch to kome. Dan wudd jieda Missionoa fa sikj selfst sorje motte. O waut sent nich un jeft et fa Jedanke! Jo, ekj must bekjane, daut gauf sea iernste Stunde, wua, wan wie ons aun dän Desch fa de Moltiet sade, de Mul soo drieech to senne schiend daut et Broot nich erauf wull. Doch wie wiere jetroost em Harn. Haud Hee nich ons befoole, no China to gone, trotz däm de Jeschwista en Russlaunt met hielende Uage flääjant, wie sulle de Auffoat no China oppschuwe? Doarom soo trud wie uk sienem Schutz. Om Jesus Welle fa de Radunk von de Heide wia wie en China un wan et uk noch stormd un toobd, soo kunn wie doch derch schwoare Tiede nich soo leicht dän Mot veliere. Bloos must wie ons faust moake opp irjent waut, daut doa kome kunn. "Har, mucht dien Welle passiere!"

Doch troztdäm soo maunchet Vedenkje entstunde doaräwa, woo et sull, wan wie wada to de Kust muste, woo wie doa Wonunk become sulle, un välet mea, un uk, woo et sull met ons Sproak Studium, soo must wie doch schlieslich daut Onerwenschte doone. Wada wort aules Hak un Pak oppjepakt un wie reisde met Boot trigj no Swatow to de Kust, wiels maunch een Missionoa haud aul siene Stazion velote. De aundre wachte jieden Dach uk daut selwje to doone motte. Doarom wiere aule Stowe en de Missions

Hiesa besat. Dee haude, wan see ut däm Enlaunt kaume, jeemaunt dee see oppnaum, oba fa ons wia kjeena. Un wada noch aundre Missionoare emma belauste, dee doch äare ieejne Oabeit haude, wia uk schwoa äwaret Hoat to brinje. De Reis jinkj goot, oba aus wie no Swatow kaume, schiend et soo, funk wie kjeen Hus un de Sproak kunn wie uk nich, un funge kjeenem, de Tiet haud, sikj om ons to kjemre. Ach kunn wie bätä däm Har vetruue en soone schwoare Stund. Jieda von de Missionoare haud siene Henj voll fa sikj selfst. Dan beschloote wie wada no Kaying to Br. Speicher to reise, am to bitte, noch eenmol ons behalpflich to senne.

Woo bewees sikj de Brooda soo ädel. Hee leet aul siene väle Oabeit ligje un kaum met ons, een Hus fa ons to sieekje un to halpe. De Har schiend uk am besondasch to brucke un et dieed nich lang, aus hee ieescht doa wia, bat wie eene rajcht paussende Wonunk haude. De Har haud wada derch siene truen Deena jeholpe. Nu schiend sikj de dunkle Wolkje wada opp to häwe. Aus dan wada aules en Ordnunk wia, veleet ons de Br. Speicher wada, oba wie feelde faust, aus opp ons de Voda velote haud, nu daut hee wajch wia.

Un doch wia ons Hoat nu wada soo ruich, nodäm de Har soo wundaboa jeholpe haud. Oba wie muste noch wada een Wuat von Aunerkanunk fa Br. Speicher saje. Secha haft hee sikj to ons mea aus ädel bewäse. De Har haft siene Oabeit bat häa sea jesääjant. Oba daut es uk äwa aul to seene, daut sien gaunzet Hoat bie de Oabeit es un hee een wittet Hoat haft. Obzwoa hee woll soo väl Oabeit haft aus irjent een Missionoa hia, soo haft hee doch noch väl Tiet jefunge fa aundre, aus siene ieejne Oabeit, nämlich fa ons.

Ekj mucht em Jerinjsten nuscht jääjen de Missionoare en Swatow hia saje, wiels ekj weet, daut see äare Henj voll habe to doone. Oba doa daut et doch een groota Unjascheet tweschen an un Br. Speicher

jeft kunn maun doch nich halpe, to moakje. Hee haud een wiet opnet Uag fa daut, waut om an doa vääjinkj. Hee es eena von de Weiniche, dee nich leicht eene goode Jeläajenheit onbenutst ver äwa gone lat. Wie sent am biesied onsem truen Har sea dankboa fa de Halp, dee hee ons jejäft haft. Hee wia fuaz bereet, siene Oabeit ligje to lote, un met ons no Swatow to reise om ons to halpe, eene Wonunk to finje. De Har schenkjt uk Jnod nodäm jeemaunt doa wia, dee de Sproak råde kunn un sikj doarom kjemmad, daut wie boolt een Hus funge, un zwoa daut, woont wie aul Sindach selfst waut beseene haude, woont wie meede kunne. En dise Tiet wia nich vâl uttosieekje un opp to dinge un doarom aules sea dia.

Dit Hus wia to habe, oba nich opp eenen Moonat, sonda fa een haulwet Joa aus kjartste Tiet un kost 60 Dolasch fa dise Tiet, uk wan wie no een poa Moonate rut trocke. Daut wia dicht bie ooda jrod aum Eewa vom Fluss opp däm wie erauf kaume un wia twee-stockich, haud eene gaunze Aunzol kjliene Stowe, Fensta one Glaus, bloos Lode wiere draun. Bowe uk unje wiere de Fluare von Tieejle. Wan et uk nich soo sea Jeschmak voll wia, soo wia et doch soo scheen von onsen Har, daut hee ons soo een scheenet Heim jeschenkjt haud, en dise soo onruiche Tiet. Daut wia een Chineesischet Hus, oba doch soo haulf opp Europäische Oat jebut. Doarom wia wie nu soo froo, wiels wie haude doch eenen Plauz, wua to bliewe, woont ons aul soo schwierich schiend. Däm Har aule lea!

Doa wie ons Liere fa soo eenen Moonat met ons haude, dreid wie aule Tiet aum Studium von de Sproak. Doch doa aule Welt om ons de Hoklau un nich Hakka spruak, soo deed et weinich veschlone, oba wie deede unja dise Veheltnise daut Baste waut wie kunne. Dan toom Niejoa veleet ons de Liera, un wie wiere vellich auleen.

O woo wenscht wie, ieescht en onsem Felt to senne. Et schiend mie en dise Kust Staut sea schwoa, Mission to driewe, wiels de Enfluss von vâle Europäa nich daut baste wia. Wie sage nich vâl von Missions Oabeit. Daut sitt daut Driewe von eene Groot Staut en Amerika änlich.

Aum Chineesischen Niejoa wia aules soo auf jestalt, daut wia aus bie ons to Hus aum Sindach. Wie vesochte doarom to doone, waut wie kunne one Liera, doch et kaum leida weinich doarut. Daut wia met onsem Studium aules soo een Derchenaunda. Ach haud wie ieescht onse ieejne Stazion un kunne doa wone, soo wia foaken ons Seifza.

Aunfanks Feebawoa schiend aules em Enlaunt mea ruich to senne un soo aus de Missionoare schriewe, sach et soo, aus opp wie onjestieet nu aul enopp kunne no Kaying reise. Doarom wull wie Swatow velote sooboolt aus de Har ons dän Wajch kloa wees. Br. Campbell haud sikj frintlich aungebode, sooboolt daut Enlaunt ruich wia, met mie eene Reis to moake, om eene Stazion to finje, wuahan de Har ons habe wull.

Aus wie dee ieescht jefunge haude, dan wia ons Hoat Wensche entlich erfelt.

Staukjrigh un Birjakjrigh – c1916-1921

Wie kunne woll met Rajcht saje, daut de gaunze Tiet von ons Bliewe en China et Kjrigh Joare jewast sent. Jrod ea wie en China aunkaume, bruak de Rewoluzion ut un aus Folj wort China eene Republikj. Doch ut eenen Kjeenich Rikj eene Republikj to schaufe, es nich äwa Nacht jedone. Nu gauf et väl Han un Hää Oabeide un Meenunk Veschiedenheite un doarom uk maunch een Oppstaunt un Kjamf. Uk wia onse Ranbon aus Pionia Oabeit unja de Hakka vebunge met maunche Schwierichkjeit, wiels et golt, sea väle Veuadeele to äwawinde.

Besondasch brocht maun ons groosoatichet Mestruet entjääjen, wiels äwa aul vebreet un jjeleeft wia, daut wie, sooboolt wie wudde eenen Dooden habe, wudd wia am daut Hoat un de Uage utschniede. Von daut wudd wie Medizien moake, wiels eene Sort von Medizien dee ut Mensche Hoate un Uage jemoakt woat, es sea groosoatich kjräftich un wirkjsom. Woo stoakj dis Äwagloowe enjewartelt wia, brocht eent von de Staum Kjrreej soo rajcht aum Licht.

Een Staum Kjrigh es een Kjrigh tweschen twee veschiedne Siede von eene Staum. Jeweenlich ensteit dee derch daut Spoolen von Persoone ooda kjliene Gruppe, woont dan emma jrata Omfank aunneimt, bat et schlieslich aule vom dämselwjen Staum en de Strudel enenn nemt. Un wan de Betrafende wiet enaunda wone un veleicht nuscht om de gaunze Sach weete, woat dan irjentwää von däm fientlichen Staum jejräpe un enjestopt un woat fa Leesjelt jehoole. Dise Sach nemt maunchmol groosoatichen Omfank aun, daut Rejierunk Truppe de Sach machtloos jääjenäwa stone.

Bie eenem von dise Staum Kjrreej haud nu de eene Sied eene Aunzol von äare Fiend omjebrocht. See brochte de Hoate, dee see ut äare Fiend erut jeschnäde haude, un boode see mie em Vekoop aun. Ekj säd to mienen Liera, to däm see

natieedlich toieescht jekome wiere, miene Beleidjunk äwa dise Sach. Oba et schiend nich väl wiet to senne, bat schlieslich no miere Wadaholunge von dit Onjeheia ekj sea kjräftich opp träd un säd, daut ekj doafää stone wudd, wan noch mol wää mie Mensche Hoate toom Vekoop brinje wudd, daut dee enjehaft woare sull. Daut wia dän schlieslich daut Enj doavon, un nohää haft mie kjeena mea Mensche Hoate toom Vekoop aunjebode. Dit wiest bloos, daut väl Veuadeel jääjen ons wia, woont de Lied von ons aufhilt, un wan see uk han un wieda to onse Vesaumlunge kaume, ooda sonst met ons needichet Omgank haude, soo stunde see doch, wan et doarom kaum, bloos wiet un wiere mestrusch äwa ons.

Daut wie jekome wiere, bloos om an Heil to brinje om Goodet to doone, wiere je onsenniche Räder Oate, woone kjeen Mensch jleewd. Wan wie uk aul sea veschlote wiere, soo wia oba doch veborje de Hinjagrunt, dän see nu bloos noch nich seene kunne, Jewennsucht ooda noch Schlemret. Un wan de Oabeida, dee nu Joare un Dach bie ons jewast un rajcht vetrut wiere, uk aul disen Äwagloowe un de beese Räder dreikopte un daut Jääjendeel beweese, soo säd maun bloos, "O jo, du kaust goot räder, wiels du kjrighst vom Missionoer äa Jelt un rätst siene Sproak." Soo stunde de Lied jääjen ons, un doafää hilt maun ons, fa Hoate un Uage Schniedasch. Wan daut auljemeene Volkj soo steit, dan es daut nich soo leicht äwawunde un eene woare Jesennunk de Lied biejebrocht. Nich en eenem Moonat ooda een Joa sent soone Veuadeel biesied jelajcht. Un wan wie uk derch aunhoolent, opp opfrende Oabeit vesochte, daut Baste to doone, soo must doch maunchmol een besondret Aunjriepe von Gott de Jesennunk endre. Dit deed de Har ditmol opp wundaboare Wies.

Un dit brinjt ons nu von däm Staum Kjrigh opp dän Birjakjrigh. De Birjakjrigh

es je ieejentlich bloos een vejratada Staum Kjrigh.

Daut jeft unja de Hakka een auljemeenen Gloowe, daut besondre Erieejnise, Bediedunk von komende Noot ooda Onjlekj aukjinde. Soo wort aum 13. Feebawoa, 1918, een besondret leed Bäbe en Sied-China, woont opp Städe väl Schode aunrecht, aus Vätieekjen von däm nu foljenden Kjrigh betracht.

One Vätieekjen wia met eenmol om 10 Minnute no 2 Ua Nomeddach, aus wan de Elemente loos jelote wiere, un de leed wia aus een dukrendet Boot, woont to sinkje drood. Bie ons, soo wiet en de Boaj, wort nich väl Schode, bloos daut eenje oole Muare omfolle, un opp eenje Städe de leed reet un foll, soo daut waut vescheddat wort.

Oba groote Oppräajunk veusoakt daut unja de Lied. Maunche schiende doch waut stell to stone un nodenkje. Dit schiend nu de Gloowe ooda de Onunk von de Oole to bestädichte, daut een besondret Onjlekj folje wudd. Ea de Rewoluzion em Gank wia, ooda doch bat Shonghong kaum, haude, no de Berechte, Tiejä dit Erieejnis derch grooten Schrakjen, dän see aunrechte, aul verhäa aunjemalt. De Berechte no worde ver däm Rewoluzions Kjrigh soo aun hundat Persoone, woll meistens Frues un Kjinja, en de Omjääjent von Tiejre jefräte. Wundaboa wia et en onse Jääjent: nu foljd de Birjakjrigh däm leedbäbe.

De Siede haude sikj vom Nuade jetrant un de Birjakjrigh funk, aus daut Nuade ooda de Rejierunk vesocht, de Siedliche Onaufhenjichkjeit to bekjamfe. Doch waut sull wie bie ons ferchte, doa wiet hinja de Boaj, wiels aul de Kjrilee bat nu haude ons nich väl to schaufe jemoakt, un nu haud wie uk nich väl to ferchte. Oba nu sull et gaunz aundasch kome. De Siede jewonn emma mea Jebieta un marschieed emma wieda vää. Von twee ooda dree Rechtunge vesochte de Siedliche emma wieda vää to drinje un de Nuadliche Truppe trocke sikj mea trigj, bat maun

schlieslich, aus et schiend, onse Nobaschoft aus Entscheidunk Plauz utjeseene haud.

Nu trock sikj emma mea Millitää toop no Shonghong, reiwet, groffet un äwa daut jemeene Volkj huach äwafoarent. Em vejlikj to daut kjliene, sonnende Hää von onse Staut wiere dise Schlinjels vehaust von de Lied, doch kjeen Mensch darf een Wuat saje, et wia je Kjrighs Tiet. Onjefää hundat Soldote von onsem stonenden Millitää wiere soo 30 Miel siedwastlich von Shonghong aus Wach Poste jestalt unja däm Befäl vom Sän von onsen Offizia. Met eenmol kaum dis San hielent no Hus met de Norecht, daut siene hundat Soldote to dän Siede äwajegone wiere. Dit nu, aus et bekaunt wort, wort onsem Offizia sea schwoa to Lud jelajcht, wiels et siene Soldote wiere un hee wort von de aundre Nuadliche Offiziere un Soldote aus Laundes Veroda veschuldicht.

Aus ekj nu zemorjes tiedich to miene School kaum un aus jeeenlich derch daut Hää Loaga gone wull, wort mie Halt jebode. Et jinkj hia iernst vää. Daut Hää Loaga vom bowe benanden Offizia wia omrinjt un hee met aule siene Soldote wiere aus Kjrighs Jefangne jenome un worde entwafnet. Daut dit kjeene Kjlienichkjeit wia, bewees, daut trotzdem et een rajcht kjeela Morje wia, dise stoakje, jesunde Mana daut Schweet oppem Stiern un daut Jesecht stunt, aus auf see hoat jeoabeit haude.

Nu wia et kloa, daut fa onsen Offizia Ching weinich Goodet to hope wia. Hee wia een Maun, dee en de gaunze Staut jeschazt un jeleeft wort, wiels hee doa aul dise Joare jewast wia un nie eene Kloag äwa an noch siene Soldote jemoakt wort. Daut Loaga wia doa fuaz noch bie onse School un Kjoakj. Oppwool hee kjeen Christ wia, feeld wie, daut hee aus een Brooda wia, un met de Staut wia wie truarich äwa daut Schekjsol von disen jeleefsten Maun.

Dan kaum iernstliche Besuach aun mie, fa de Radunk von disen Maun waut to

doone. Ekj vesocht, bie disen Offizia Vaa Sproak entolaje, oba trots däm dee en miene Jäajenwuat sea frintlich wiere, un aulet Baste vespruake, soo wiere see hinja mienen Rigje jrod daut Jäajendeel, un deede, waut see kunne, von däm Äwabefäl von Joochow de Erlaubnis fa de Hanrechtunk von disen Maun to kjrieie.

Daut wia, aus wan eene Trua Wolkj sikj hia äwa de Staut jeloagat haud. Onse Breeda kaume nu un fruage daut wie aus Mission een Telegram aum Äwabefäl en Foochow schekje sulle, aus eensja Wajch fa de Radunk fa disen oamen veuadeelden Frint. No Äwalajunk schreef ekj een Telegram un unjatieekjend et em Nome von de Mission. Daut lud: "Millitää Generol, Foochow. Ching Seu Khi wia een gooda Beaumta aul dise Joare, habe nie Kloag jehieet. Kjoakj Lied bedde siene Vezeiunk. Wiens Amerikaunische Mission."

Aus wie doamet toom Telegram Aumt kaume, schiend de Telegraphist doaderch uk ermooticht to senne, wiels uk hee wia rajcht truarich äwa aul däm, aus et jinkj. Oba hee scheddad dän Kopp un säd: "Ekj jleew, hee woat jeschote woare, un fercht, jun Telegram kjemt to lot: oba veleicht kaun et am rade."

Heemliche Telegrams wiere aul opp- un dol jefloage un aum 8 Ua wia daut latste von Foochow jekome, un obzwoa hee uk dän 'Code' nich vestunt, soo fercht hee daut, et wia de Doodes Uadeel jewast. Hee schekjt soo fuaz ons Telegram auf, un daut schiend, daut de Har siene Jnod doaropp jelajcht haud, un een aundret Telegram kaum aun de Offizia, woont dän Veuadeelden un aul siene Soldote no Foochow roopt.

Nu wia et doch weinichstens ut de Henj von dise Offiziere jenome un wan hee nu hanjerecht worde wudd, soo wudd hee doch oba een Rääjel rajchtlichet Jerecht kjrieie, enne Städ one wiedret von dise aus een Hunt äwa dan Hupe jeschote to woare. Dit oajad dise Offiziere woll zimlich, oba see kunne nuscht moake un et wia sea goode Norecht fa de ganze

Staut un grootet Kjrediet fa de Mission. Onse Jeschwista wiere doaderch besondasch froo un ermooticht. No hee eene Tiet en Foochow wia, kjrieiech ekj met eenmol een Telegram von am, daut lud: "Bitte, beschizt miene Famielje." O, waut sull dit bediede? Siene Famielje wia en Shonghong jebläwe. Woo kunn maun nu dit Telegram vestone? Daut schiend soo, hee gauf bloos eene Meenunk, un dee wia, daut hee doch hanjerecht woare wudd, un nu bat hee mie, siene Famielje en Schutz to näme ver Rache, dee maun veleicht aun de Onschuldje näme mucht. Ekj roopt sienen Sän to ons un wees am däm Telegram, un fruach, waut ekj däm Voda auntwuade sull. Hee bat, auf see bie ons entrakje durft. Dit säd wia am too, un dän säd hee, ekj sull däm Voda telegraphiere, daut see bie ons wonde. Dit deed ekj un fruach noch tojlikj, woo et met am stunt.

Daut wia Sinnowent. Sindach Morje, jrod ver de Vesaumlunk, kaum een Telegram von am, wua hee ons dankt, fa onsen Entjäajenkome un säd dan: "Met mie steit et goot, mien Aumt es mie wada jeworde." Aus ekj disen Telegram de Vesaumlunk väälaus, haud jie eenmol seene sult, woo de Jesechta soo frintlich opp lichte. Daut schiend fa de Mission een groota Siech to senne, daut et däm Harn jefolle haud, derch ons disen Maun sien Läwe to rade. Dise Norecht vebreed sikj schwind wiet un breet un uk soogoa bat to de Siedliche han. Jrod siene wajch- jerande Soldote hieede uk de Norecht. Onse Jeschwista wiere derch aules dit sea ermooticht.

Met eenmol kaum et en onse Nobaschoft to eene entscheidende Schlacht un de Nuadliche worde groosoatich jeschloage. Boolt kaume dan de Jeschloagne trigj un et gauf groote Oppräajunk, un noch daut see opp twee Städte tojlikj jeschloage wiere, räajd dit groote Fercht unja daut Volkj. De Staut Dääre worde von Fercht jeschlote, un

aules wia en Oppräajunk, waut doa kome wudd.

Daut wia Enj Mai, un onse Schoole wiere noch em Gank, un aules feeld sikj onsecha. Dan beede onse Breeda de Studente, daut wie an erlauppte, en onsen Missions Hoff entotrakje. Dee wia je butahaulf de Staut Mua, oba see feelde mea jeschizt, unja de Flicht vonne Mission. Kort doaropp, een Morje tiedich, dän 23. Mai, aus ekj oppwakjt, sach ekj daut de Scheela, dee to ons jeflicht wiere, soo oppjeräacht rom rande. Aus ekj erut kaum, sag wie noch jrod, woo de Soldote en Schoare auf marschieede un onse Staut veleete. Opp eenmol, vellich one Vätieekjen om 3 Ua Nachts haude aule Beamte de Staut un uk Offiziere, soowie aule Soldote, de Staut velote un jeflicht.

Ekj naum soofuaz mien Raut un fua de Hauptgaus enlang bat to de Rejierunk Jebiede, om to seene, waut passieed. Aules wia ladich, de Laumpe brende noch aus enne Nacht. De Wääj, wua de Flichtlinja jegone wiere, wiere voll von aulalei Kjeleeda, Metze, Patroone un waut maun sikj bloos denkje kunn, woont de flichtende Soldote von sikj jeschmäte haude. Väle kostboare Sache haude see eenfach stone jelote un maunche Lied rauppte, waut see bloos kunne.

Woo erinnad mie daut oba aun daut Häa von de Syrer, daut ver Samaria lach, aus see bie Nacht flichte. Aus ekj nu de Gaus entlank fua, stunt jieda aus betroffe un wist nich, waut to doone. Beid Jefenkjnise wiere opjemoakt, un aule Jefangne wiere loos un bute, un aule Stuasch wiere jeschlote. Kjeena wist, waut et bediede sull. Aus ekj trigj kaum, funk ekj eene haulwe Dutz Soldote bie de Prom dicht bie onsem Hus. De oame Mensche wiere trigj jelote un wiste nich, wuahan äa Häa jeflicht wia un waut to doone. Ekj wees an dän Wajch, oba see vestunde nich, bat ekj säd, see sulle mie folje un ekj fieed an dän aundren no. See foljde mie no un meende, see wiere soo schwak, daut see kaum äare Jewäare schlape

kunne. See säde, dree Doag haude see aul nich jejäte un nu latste Nacht wiere see en Shonghong aunjelangt. Von twee Rechtunge kaume see jeschloage hia häa. Ach, woo jaumade mie de oame Mana. Ekj bot an aun, ieescht bie mie waut Riess to sikj näme, oba see schluage aules auf, wiels bloos Fercht dreef dise Meede Mana noch wieda. Ekj fieed an dan bat to de Prom en de entjäajen jesade Rechtunk un veleet an, aus see äare Kommarode enjeholt haude. Woo dankboa wiere dise Oame. Jo, daut es daut Soldote Läwe.

Aule Lied en de Staut wiere sea jespaunt, waut et jäwe wudd, un groote Fercht haude väle jefelt, wiels aule Jefangne frie wiere, soo väle Reibasch omhää un aules stunt en Erwachten. Toodäm wia de Staut vellich one Oobrickjeit un Rejierunk wiels de nuadliche Beamte je jeflicht wiere un de siedliche noch nich aunjekome.

Om 10 Ua schekjte de Staut Eltesta een Zadel, om mie entolode, om to halpe, opp verieescht de Sach en de Haunt to näme un to ordne. Aus ekj dan de Gaus entlank kaum un de veenjste Lied mie sage, hieed ekj nu, woo eena toom aundren säd: "O de Missionoa jeit enenn, dan hab wie nuscht to ferchte." Daut schiend, aus opp eene Wal von Ru un Befrädjunk sikj derch de Gause goot, aus de Lied sage, daut ekj werkjlich kaum, om en dee soo kjrietische Loag to halpe, un soo wort ekj nu von aule soo frintlich bejreest.

Aules wort opp verieescht jeordnet un Norecht no de Siedliche jeschekjt daut de Staut ladich wia. See wulle mie em Rejierungshus äwa Nacht hoole, oba wiels aul onse Bibel Scheela un aundre en onsem Hoff jekome wiere un see mie derchut hia hoole wulle, soo docht ekj, daut doch miene ieeschte Flicht onse Breeda jeld, un jinkj lot Owents no Hus. En streemenden Rääjen, nodäm aules soo mea ruich wia, un de Staut Däa met Wajchta besat, jinkj ekj doch no Hus, vespruak oba, wan irjent waut passiere

sull un see mie om Meddanacht roope wudde, soo wudd ekj soofuaz uk kome.

Nodäm wie dan onse Kjnee jebieecht un aules en däm Harn Haunt jelajcht haude, läd wie ons to Ru, oba et wia doch aus wan aules noch em wachte stunt. Dan plazlich om 12 Ua, wort wie ut däm Schlop jewakjt derch Jeschrech un grooten Tumult un maun säd ons, daut dee soo sea jeferchte Reibasch jekome wiere un doa stunde 200 bute ver daut Wast Dooa. Wia daut oba eene Oppräajunk, een Jeschrech un een Rane opp de Gaus toom Oost Dooa. Ekj säd to onse Breeda, daut dit bloos faulsche Norecht senne must un see sulle bloos ruich senne, wiels wan werkjlich waut Schlemmet doa wia, dän wudde de Elteste no mie schekje un wiels kjeena jekome wia, soo wia dit onneediche Fercht.

Oba en de Angst sage de Lied nuscht aus Reibasch hinja sikj un trocke met aule Sache, dee see schlape kunne, ut. Eenje klopte aun onse Däa, om met äare Sache nenn to kome. Aundre sage de Jefoa nich en de dikj diestre Nacht un kjriezde dän opp jeschwolnen Fluss om to entfliee. Ekj beruicht onse narweese Breeda un bleef dan opp de Väaleew un hieed daut Jereisch soo too, om to seene, waut doa woare wudd. Ekj haud nich lang jewacht, aus aul een Zadel aune Däa wia, von de Elteste jeschekjt, mie en de Staut to roope. Wäarent ekj mie foadich muak to gone, bedde un woarnde onse Breeda, ekj sull oba doch nich gone, wiels et wia eene diestre Nacht, un wan de Nie Aunkomende uk aul aum Dach miene Persoon aunseene wudde, soo wia et oba dobbelt jefäadlich en de Nacht, wan nich genau to seene wia, opp wäm see schoote. Ekj sull bie an Tus bliewe.

Dan stunt miene Fru opp un fruach: "Breeda, waut es wichticha, de Staut to rade, ooda ons to beschitze? Wie aule sent jerat, un wan et sull doaropp kome, go wie em Himmel. Oba de Staut es noch nich jerat un doarom väl needicha, daut hee de Staut rade halpt. Wie welle hia fa

an bäde, lot am en de Staut gone." Soo wort et dan, see bäde un ekj jinkj om Meddanacht en de soo oppjeräajde un jeenjste Staut. Aus ekj mie daut jedocht haud, wia nuscht opp de Gaus butahaulf biem Oost Dooa, aus bloos Oppräaje un väl selfst jemoakte Angst.

Aus ekj toom Rejierungshus kaum, wiere aul eenje Soldote äwa de Wast Mua enenn jekome, un uk nich eena von de Staut Eltesta wia mea to finje. Aule haude ut Fercht ver däm, waut doa kome mucht, daut Hose Jewäa jenome un wiere woll vestoake. Waut nu? De Soldote wiere jeoajat, daut maun an nich daut Dooa op muak un wulle Fia opp de Staut jäwe. Nu stunt ekj auleen, een Amerikauna, opp Meddanach opp de Gaus un kjeena von de Staut Elteste wia to finje. Ekj fruach de Soldote, opp wäm see daut Fia jäwe wulle, wiels et wia je aules ladich.

Daut wiere aulsoo nich Reibasch ver däm Wast Dooa jewast, sonda räajelrajchte Truppe. Eenje von de ieeschte, dee äwa de Mua kaume, wiere de wajch-jerande Soldote, dee ea däm bowe erwänden Offizia en onse Staut aunjehieede. Dise haude uk jehieet, waut passieet wia, un daut wie äaren Offizia daut Läwe jerat haude un see kjande mie. Dise muake schwind Frind un dan jinkj ekj met eenem de Haupt Gaus entlang un wie beruichte de Lied, daut see sulle stell senne, wiels et kjeene Reibasch gauf, sonda räajelmässiche siedliche Soldote. Aus de Lied doa om Meddanacht miene Stemm opp de Gaus hieede un sage, daut ekj et werkjlich wia, naum daut väl to daut beruje bie. Nodäm wie dan opp verieescht fa de Staut jesorcht haude, jinkj ekj, om nu bie ons opp verieescht jewälde Staut Har (Major) to berechte, en sienem Vestäakj.

Hee wia een bediedenda Maun, eena von de jeliestetste Mana von onse Staut un aul aus Metjliet vom Prowins Rot en de Prowins Staut jesat, un to onsen opp verieescht Staut Major jewält. No väle Nofroage funk ekj am en eenem Hus buta

daut Oost Dooa vestoake. Hee oba wull nich erut kome. De Huswieet säd, daut hee nich doa wia, un hee wist nich wua hee wia. Ekj säd, daut wan hee nu nich erut kaum, daut ekj dan uk no Hus gone un ekj mie nich om siene Sache kjemre wudd. Dan entlich kaum hee erut un kaum ver mie. "Oba Missionoa, nu saj von mie, daut ekj eena von june Christe sie."

Ekj säd, daut ekj nich saje kunn, daut hee eena von onse Christe wia, wiels daut eene Lieej senne wudd, wiels noch wia hee nie to onse Vesaumlunge jekome. Oba ekj säd uk: "Wan du nu erut kjemst un jie aus Staut Eltesta daut June doone woare, om dän komenden Generol opptonäme, dan kaun ekj von die saje, du best mien Frint, un dan woat die nuscht woare. Oba wan du nich daut diene deist, dän blift de Wajch op, aus et mott waut passiere." Dan vespruak hee daut Baste un ekj jinkj no Hus. Daut wia aul 3 Ua jeworde. Aus ekj om 8 ooda 9 Ua dän näakjsten Morje en de Staut kaum, jinkj et aul sea läwendich hää. Aule Staut Elteste wiere aum Plauz un Reedmoake worde jetroffe, dän komenden Generol opp to näme.

Ekj wort jebedd, aus Vääräda fa de Staut doatoo stone, om dän komenden Har to emfange. Om soo 20 Ua kaum dan de Generol Hhi, un hee wort met Fia Woakj emfange. Aus ekj eene Unjahoolunk met am haud un am jesajcht haud, woo aules stunt, stald ekj am mienem Frint vää aus leeshta von de Staut Elteste, un veaufscheet mie, wiels miene Oabeit toieescht jedone wia.

Nu wia opp verieescht Ru jeschaufft, wiels de Siedliche joagde de flichtende Nuadlinje no, oba wie hieede nich mea von eene Schlacht. Doch wia aules sea jespaunt un bennalich onruich. Våle Spione worde jejråpe un jerecht, oba wool mea onschuldiche aus schuldiche. Aules wia voll Erwachte von Dinja, dee kome sulle. Wie hieede Jeråd, daut de Nuadliche doch noch wada trigj kome wudde, wiels et je to denkje wia, daut see sikj nich

gaunz soo billich vejoage lote wudde. Doch wia je noch emma nuscht em Anziej.

Wiels wie nu onse Schoole en Ru jeschlote haude, haud ekj eene wiede Missions Reis jeplont un wia met de Våabereedunge foadich, troztdäm de Dokta mie woarnd, ekj wia väl to sea erauf jekome. Ekj must onbedinjt eenmol aules han laje un Ru habe, sonst wudd ekj secha toopbråakje. Oba ekj sach nich en, woo et jinkj, daut ekj nich dise Reis moake sull. Dan oba kaum de Har doa tweschen un ea ekj Aufreise kunn, kaum de Våashta von de Staut Elteste un bedd, daut ekj oba doch nich vereise mucht, un de Staut hia velote, wiels aules stunt noch en Erwachte von de Dinja, dee doa kome wudde.

Et wort jesajcht, daut de nuadliche Truppe eenen grooten Felt Zuch plonde un uk wada Shonghong ennåme wulle, un dän sad hee, wulle see nich one mie senne. Doarom sull ekj disen Somma Tus bliewe. Don kunn ekj doch nich wajch, wiels et wull mie schiene, daut de Har wia hia em Spell, un veleicht haud hee waut jratret fa mie to doone, aus en de Hett wieda opp Reis to gone. Wiels mienen kjarpalichen Toostaunt (ekj wia nich sea stoak), un miene Famielje, un daut Woakj von de gaunze Staut, sull et noch schlemma doaropp aukome, vespruak ekj, daut ekj Tus bliewe wudd.

Ekj haud eenmol jrintlich kjarpaliche Ru, oabeid weinich un schleep väl, woont mie besondasch goot deed. Ekj must doch schlieslich enseene, daut ekj nich mea aus ea wia, un woo ekj senne sull, miene Niere Weedoag haude zimlich toojenome en de latste Wåakj.

De Tiet åwa haud wie sas nuadliche Soldote bie ons, wiels bie de Schlachte omhåa, aus de Nuadliche vestreit worde un fliee muste, bleewe maunche trigj, un åa Wajch wia aufjeschnåde. Om nich aus Spione jefange woare, vesochte see sikj to veståakje, un kaume un bedde om Oppnom. Hia, meende see, wudde see en

Sechaheit senne. Waut nu? Eenje kaume un fruage no Riess. Hee säd, hee wia sea hungrich, wiels hee haud aul vea Doag nich jejäte. Hee wia en Growes un wua hee sikj bloos vestäakje hoole kunn, de 25 Miel von de näakjste Staut bat hia hää jekrope. Aus ekj am dän Riess gauf, kunn hee meist nich mea schlucke un et naum am sea lang, bat hee jejäte haud. Langsom erhold hee sikj wada. Een aundra wia een Oatst biem Rooden Kjriez von de nuadliche Armee, un noch dree wiere Kranke Sestasch vom Rooden Kjriez. Wie sage dit aun aus onse Oabeit vom Rooden Kjriez un haude aulsoo eene rajchte nate Famielje.

De hechsta Beaumta en de Staut en dise Tiet wia een furchtboara Tieraun un betracht jiedamaun, dee von bute, aus de nuadliche Hää stunt, aus Spion. Hee meshaundelt un kjwäld de oame Jefangne opp de ommenschlichste Wies. Eenen oamen Maun, dän hee jejräpe haud, sach ekj, aus hee an meist to Doot jemoatat haud. Hee haud am met heete, iesane Kjäde jebunge un met heetet Iesa jebrent, bat kjeen Fleck mea aum Kjarpa to brenne wia. Doatoo haud hee noch aundre Kjwälarie, un Jestentnise erut to prase. O waut fa een Aunblekj - de oama Maun met siene Wunde, mea doot aus läwendich. Entlich wort hee toom Doot veuadeelt. De gaunze Staut wia voll Angst ver de diewlische Harschoft von disen Tieraun. Kjeena durft et woage een Wuat to saje, sonst wort hee faust jenome.

Oba ekj kunn soont doch nich lenja uthoole un soo jinkj ekj un haud eene iernste Unjahoolunk un stald mie en de Retz fa de Staut, waut hee mie natieedlich sea iebel naum. Doch kunn hee je mie nuscht aundoone. Oba von de Lied wort disa Besuach sea huach aun jeschräwe.

Met eenmol harscht wada groote Oppräajunk, wiels de Frädensrechta haud wada eene Aunzol jefange jenome un eenje, selbst Jeliiede, sea schlone lote. Uk eena von onse Breeda, wia nu jefange jenome. Dan waut daut Volkj denkjt,

kjemt doch entlich erut un soo haud jeemaunt Papia opp de Gause aunjeschloage met de Dreiwunk, dän Frädensrechta to ermorde, un eenje Nomes jenant, dee et doone wudde. Opp hee dit nu aus Rach aun siene Fiend jedone haud, ooda nich, weet kjeena, oba de Frädensrechta naum dise Lied nu jefange un drood, noch mea to jriepe.

Wiels et nu eenje von onse Lierasch Kong siene Frintschoft jetroffe haud, soo kaume miere ut Fercht to ons. Ekj wist nich, daut dee eena jrod dee wia, dän hee en jratsten Vedocht haud, un seet, aum Meddach leet hee onsen Hoff met Soldote omrinje daut dee nich flichte sull. Ekj natieedlich duld nich, daut see ons Plauz derch sochte, bat hee schlieslich selbst kaum, un eene Unjahoolunk met mie haud. Ekj säd am waut maunchet sea iernst un woarnd am, nich soo to haundle, un bat am uk onsen Brooda frie to jäwe. Oba hee säd, hee must ieescht unjasieekje. Hee vespruak oba doch, disen Jung von 15 Joare, dän hee socht, nich to meshaundle, un dan leet ekj am dän metnäme. Soont sent jefädliche Doag.

Met eenmol hieed wie, daut een nieet Hää von sea ruche Soldote von de nuadliche Sied utjeschekjt worde wia, om daut veloarne Jebiet von de Siedliche trigj to jewenne, un nu haude see en Ting Chow de siedliche Truppe jeschloage un de Staut enjenome. Schentlich haude see doa beraupt un sikj de Frues bemajchticht, un nu kaume see däm Fluss erauf to plindre un vebrenne un drenjde de siedliche Truppe trigj.

Wäarent de veflosne Tiet haude de Lied en Ting Chow Fu schwind eenen Rooden Kjriez Vereen jejrint, om sikj un aundre mea Schutz un Halp to jeware, un haude Missionoa Hughes aus Haupt ooda Väasetta jewält. Aus de Fiera von daut nuadliche Hää daut wist, foddad hee, daut de Roode Kjriez Vereen an bejleite sull. Nu wiere see bat aun 20 Miel von ons dän Fluss erauf jekome, wua de ieeschte

Schlacht aunfunk. Wäärent de Schlacht, haud Brooda Hughes siene Oabeida en twee Gruppe jedeelt un kaum met de eene Grupp opp eenem Omwajch schwind to de siedliche Sied, om aus Rooda Kriez Vereen nich bloos de eene Sied to halpe. Aus hee nu en Tsien Ka Tsen wia, schekjt hee eenen Zadel to mie un bedd, daut ekj mucht Medizien un Vebaunt brinje. Doarom reisd ekj fuaz met Medizien un Vebaunt han, om wieda noch to erfoare, waut de Utsecht wia. Hia stunde sikj nu de Häare jäänäwa un de Siedliche haud woll de äwamacht, oba wool nich jenuach Scheetich, om entscheident vää to gone, sonda stunde bloos veteidjent doa. Wie haude eenen sea aunjenämen Owent toop. Wie beräde, daut wan de Siedliche sulle wieda trigj jedrenjt woare, daut Hughes un siene Oabeida dan wudde hia no Shonghong kome.

No twee Doag wort wie sea vefieet, daut Br. Hughes soo schwind hia wia. Wie wiste nich aundasch, aus daut de siedliche Truppe sikj trigj jetrocke haude. Hee säd oba, daut et nich de Faul wia. Wiels nu aul soo lang kjeene Schlacht jewast wia un see weinich to doone haude, wiere see opp Besuach jekome, un von hia wieda no Hus to reise.

Oba daut sull boolt aundasch kome, wiels aul Sindach Morje, dän 4. August, hieed wie, daut de Nuadliche janen Plauz, wua see nich derchbräakje kunne, velote haude un opp eenem Omwajch noda to de Staut jekome wiere. Mondach hieed wie aul, daut de Schlacht begone wia un et wada heet hää jinkj. Wiels daut siedliche Hää nu doa wia, haud de Staut nu bloos weinich Veteidjunk, wiels nu sea weinich Soldote hia wiere. Ekj säd to Br. Hughes, daut see bloos noch waut wachte sulle, to seene, woo et sikj dreie wudd, wiels wie aul soo vää jehieet haude, woo diewlisch de nuadliche Soldote sikj benaume, wan see eene Staut en naume. Et wia mie soo sea rajcht, wan ekj jeemaunt to Halp hia haud.

Dinjsdach Morje tiedich kunn wie aul daut Jewää Fia hiere un en eenje Stunde wia et gaunz dichtbie jekome, soo daut et sea sechtboa wia, daut de Siedliche jeschloage worde un ver de jratre Äwamacht trigj trocke. Aul Mondach kaume vää Flichtlinja, om en onsem Hoff Schutz to sieekje un Dinjsdach Morje kaume see en Schoare, aule määjliche Sache met sikj schlagent.

Woo sull et nu? Wua wia soo vää Rum to finje? Doch wiels de Soldote soo hunjsch haundelde, soo naum wie de Fries un Kjinja opp, bat wie soo aun 150 ooda dicht bie aun 200 Persoone en onsem Hoff haude. Aules wia veenjst un voll Erwachte, waut woare wudd. Om soo 11 Ua Morjes veleete de Siedliche de Staut un de Nuadliche Turbause trocke grausom en, schoote rajchtsch un linksch un raupte soo grausom, aus et bloos passiere kunn. Wua see, nodäm see de Dääre enjebroake haude, nich Jelt ooda soowaut funge, schoote see eenfach dol, waut an em Wajch kaum. Soo passieed et, daut et vää Vewundete un Doode gauf, beid Mana un Fries un Kjinja.

Nodäm daut Scheete oppjehieet haud, jinkj ekj fuaz en de Staut, om to seene, waut passieet wia un waut noch passieed. Br. Hughes wia aul em Morje toom Rooden Kriez Kwatia jegone un haud nu vää Oabeit. De Vewundete kaume nu von äwa aul. Daut ieeschte, waut mie bejääjend wiere Reiba em vollen Senn vom Wuat un de Oame stunde halploos doa, wiels kjeena darf et woage, uk bloos een Wuat to saje. Bloos ekj darf et woage un vesocht, met saunfte Wieed an erut to schuwe un doano met Br. Hughes toop jinj wie en maunche Hiesa, om soo to halpe un soo jetroost blekjte de oame Lied ons aus äare Radasch aun, oba waut wia daut, waut wie doone kunne? Eene Drepp em Ama, wiels see haude sikj äwa de gaunze Staut vedeelt, om systematisch to raube un to morde, wää sikj an to wieda stald.

Soo jinkj et dän gaunzen Nomeddach wieda, bat de Nacht en bruak. Äare

Offiziere bleewe aufsechtlich buta de Staut, doamet de Soldote onjehindat äare Diewelswoak utfiere kunne. See wiste je, daut Br. Hughes en de Staut wia un daut wie protestiere wudde, woont wie uk deede, soboolt see to råde wiere. De Fiera vespruak, daut hee Bekautmoakunk utschekje wudd, daut dit Morje daut nich mea passiere durf. Ekj wees am eenjet von de Selwa Sache woone ekj ut de Haunt von een Reiba naum, un hee vespruak daut hee et nich mea passiere lote wudd.

Daut wia soo mea aules, waut wie doone kunne, biesied aul de aundre Oabeit, woone wie met de Vewundete un Doode haude. Ach, waut fa een Jauma Bilt von Vestieerunk un Vewustunk, un aules aun onschuldje, halploose Mensche. Woo hielde de oame halploose Frues un weese ons äare vestieede Stowe, wua et no een Uarkaun vestieedet Derchenaunda lach. Hia lach een oola Maun em selwjen Bloot, dee nu roheld, aus ekj bat to am kaum. Doa prachad een aundra, doch to kome, wiels siene Mutta lach en äarem Bloot, von eene Kugel derch de Brost jeboat, un sien Brooda wia von eene sprenj Kugel derch dän Oarm jeschote, dee haud eene schentliche Wund jemoakt.

Em streemenden Rääjen brocht wie de Oame no däm Rooden Kjriez Kwatia, woont wie nu aul en onse nie Kjoakj jebrocht haude, un dee wie schwind aus opp ver leeschtet Hospitol enjerecht haude. Doa flääjd een oola Maun, doch to halpe, wiels de Reibasch haude sienen Sän toom Wast Dooa erut jenome. Doch ea wie doa unja Jefoa han kome kunne, wia de Oama met noch aundre dree opp een Hupe omjebrocht. O, waut fa een Trua, aus de oola Maun en sienem Leit aunfunk to hiele. Wada wia wundaboa, daut frintle von veenjste Mensche to seene, wan see Br. Hughes un mie de Gaus entlang kome sage, ooda en äare vewiestade Hiesa enkjieede. Et wia sea opp de Haunt, daut väle ons nu aus äaren eenselnen Rada aunsage. Wää kunn bie

soonen Aunblekj wool one Metleet soont aunseene un aunhiere.

Woo haud de Har met eenmol de Loag von de gaunze Sach jeendat. De jeferchte Hoate un Uage Schniedasch wiere met eenmol to de näakjst stonende un vetrude Frind jeworde. Woo es daut passieet? Daut es vom Har jedone un von siene Haunt näm wie et dankent aun. Obzwoa Agnes waut bedenkjlich wia met aul de Mensche en onsem Hoff, wan ekj en de Nacht nich Tus wia, soo kunn ekj doch nich goot aundasch doone. Et wia sea dietlich to seene un to späare, von waut fa Bediedunk de Aunwäsenheit von ons beid en de heimjesochte Staut, woone Dääre jeschlote worde, en dise Nacht senne muste. Doa sonst en onsem Hoff nuscht Besondret to ferchte wia, un aules ruich to senne schiend, jinj wie beid, Br. Hughes un ekj, wada, om en de Nacht en de Staut, wua de Oarme soo jedrenjt wiere, onsen Enfluss vellich to moake, dän de Har ons selfst äwa dise ruche Kjrieja jejäft haud.

Om 12 Ua kaum wie entlich to Ru, nodäm de latsta vewundeta Soldot om erom 11 Ua behandelt worde wia. Oba doch wull de Schlop nich rajcht kome, wiels emma stunt daut, waut wie jeseene un erfoare haude, ver onse Uage. Doa nu de grofste Reibarie en de Staut oppjehieet haud, feeld wie soo väl frie, daut wie tiedich dän näakjsten Morje äwa daut Schlacht felt gone kunne, om no to seene, opp uk noch irjentwua Vewundete ooda Doode jebläwe wiere. Wie funge kjeene. Aus wie äwa dän Fluss kaume, schauld ons daut selwje Jauma Leet entjääjen, daut wie aum verhääjen Dach väl jehieet haude. Äwa aul, opp aule Gause, wua wie ons nu han un hää dreide, kjikjte ons frintliche Jesehta aun un dankte emma wada fa daut, waut wie fa Shonghong jedone haude. Oba em basten Faul, waut haud wie doone kunt? Daut schiend soo een Dreppe em Ama vom Älent. Woo froo wia ekj oba, daut ekj en dise Doag noch een Brooda hia haud, dee met mie soo

gaunz von eenen Senn wia en de Oabeit fa däm Harn, un vom selwjen Moot. Jo, waut fa eene Halp! Oba ekj sull noch waut aundret erfoare.

Bloos too boolt veleete ons Missionoa Hughes un siene Lied. Wiels wie oba soo väl Vewundete opp onse Henj haude, beroopte de Staut Elteste eene Mauss Vesaumlunk en onse Kjoakj un organisiiede eenen Rooden Kjriez Vereen, wuavon ekj dan onbedinjt aus Haupt aunjestalt wort. Nu veschaupte see ons jenieejent Jelt un de Rejierunks School aus Kwatia un de eenselna noch en de Staut jebläwna Student em Hospital wort ons Oatst. Soo vesocht wie, daut Baste ut de Schlacht to moaken. Aules jinkj gaunz goot, bloos wulle de groffe Soldote han un wada waut Schwierichkeit moake.

Aus ekj een Dach nu von ons opp verieeschten Hospital opp Meddach no Hus kaum, funk ekj dän Hoff voll von Soldote. De Generol saut opp mienem Stool aum Schriewdesch un muak jrod miene Fru kund, daut hee onse Hiesa aule derchsieekje must. Hee säd (doa hee enjworde wia, daut hia soo väl Flichtlinje wiere), daut wie nich neutral wiere, un siedliche Soldote Frues un äare Sache oppbewoarde. Woll wia wie von schljachte Persoone, dee doaram wiste, daut wie Flichtlinje haude, verot worde un nu socht hee irjent waut jääjen ons to finje. Hee befool, nodäm hee eenje Kaustes opjebroake un nuscht Vedajchtichet jefunge haud, daut aule Sache, wuarunja uk aule Sache von de Scheela, dee see hia wäärent de Sommaferien jelote haude, wiere, un uk aule Frues un Kjinja fuaz en de Staut jebrocht woare muste. Hee wudd an beschitze, hee haud de Soldote, ekj haud nuscht, an to beschitze, säd hee.

Doch wää wudd sikj em Schutz von soonen Reiba Haupt aunvetrue welle, wäm siene Soldote äare Metbreeda un Metsestre soo hunjsch behandelt haude?

Doaram sooboolt hee met siene Soldote fuat wia, wuavon hee jlekjlucha Wies kjeene hia leet, pakte aule sikj

schwind doavon, un nu en äare ieejne Hiesa Schutz to sieekje, leewa aus en the Kleiwe von soonen Tieraun to faule. Hee natieedlich kunn nuscht moake. Ekj roopt soofuaz de Elteste von de Staut hää un wees an aules aun, wiels ekj wist je nich, waut passiere kunn. Ekj stunt je doch unja schwoare Aunkloage bie däm Tieraun. See naume dan aules en de Haunt un sage uk no de Sache wiedahan.

Natieedlich muak dit en de Staut eenen grooten Endruck un gauf dän Fiend von de Mission väl Stoff to schmiete, oba et naum mie uk furchtboa han. Doch wiels de Elteste mie vellich biestunde, wia de Sach väl leichta to droage. De oame Frues un Kjinja oba wiere plazlich rut von äarem soo ruichen un onjestieeden Kwatia jejoacht, un dit wia fa mie meist too väl. Oba uk ekj kunn jääjen soonen Tieraun met bewaufnete Soldote nuscht doone. Hia no schekjt hee dän Unja Hauptmaun un stool mie dän Äsel, dän ekj eenje Doag verhää jekoft haud, wiels hee säd, dee jehieed eenem von de Lied, dee hee socht. Ekj säd, wan hee an naum, dan naum hee an, ekj kunn nuscht doone. Daut wia daut Enj von dit Hus Stierunk bie ons.

Oba uk äare Doag hia wiere jetalt. Aul hieed wie, daut de Siedlich met groote Väabereedunge wada trigj kjiere wudde. Wie wiere oba en Gott siene Haunt. Ekj säd, ekj wie wellich mien Läwe to lote, doaram, daut ekj de oame Frues un Kjinja hia unja Schutz jenome haud. Doch roopt de Fiera mie nohää wada to sikj, om mie woll waut to wieekj moake un to treeste. Soomet sull wada aules goot senne, wan hee eenje scheene Wieed gauf. Ekj auntwuat am weinich un docht: "Gott woat die rajchte." Sien Jerecht wia uk nich sea wiet. Ekj säd to onse Jeschwista, aus see vespottet worde wääjen de Deemootinj, dee wie ver eenje Doag jedult haude, daut see nu gaunz ruich un faust bliewe sulle. Dise Deemootinj wudd ons un de Oabeit nich schode, wää wist

woo schwind boolt sikj daut Blaut wada dreie mucht.

Aum 17. August jinkj ekj soo eene Stund ea aus jeweenlich to onsem Kwatia. Onse Lied bedde doarom, wiels zemorjes de Soldote en Gruppe kaume un sea onbescheide aulalei velangde, waut nich jedone woare kunn. Wan ekj nich doa wia, wiste see sikj kjeenen Rot met an. Ekj ond nich, waut passieed, wiels jrod wia ekj toom Staut Dooa nenjegone, aus maun een Schoss hieed un fuaz wort daut Dooa jeschlote, wiels de siedliche Truppe wiere nu aunjekome un omrinjde de Staut. Daut Fia funk dan aun.

Ekj wia nu enne Staut enjeschlote un miene Famielje wia bute, wiels daut Poat vonne Mission Stazion wua wie wonde, wia butahaulf de Staut Mua. Nu wia mie doch nich sea wool aum Hoat un ekj vesocht noch erut to kome, oba aules vejäfs. Ekj wia doch woll een bätskje een Feijlinkj, oba en däm Uagenblekje wiere miene Leefste doch de Näakjste. Wiels daut Dooa jeschlote wia, vesocht ekj, opp irjent woo äwa de Mua to kome. Aus ekj nu opp de Mua stunt, om woomääjlich een Wajch erut to finje, knauld et bute un eene Kugel saust mie äwa dän Kopp.

Ekj bekjt mie un jinkj waut läaja, un noch een Piep jinkj mie soo dicht bie de Uare vebie un ekj wia schwind von de Mua. Ekj wist nu, wua ekj han jehieed. Dan schmeed ekj eenen Breef äwa de Mua, daut wie wool wiere, oba nich erut kunne. Ekj roopt bute jeemaunt, dän Breef no Hus to droage.

Nu wia miene jratste Sorj, woo de Siedlich et oppnäme wudde, daut nu, nodäm de Nuadliche de Staut enjenome haude, wie eenen Rooden Kjriez Vereen haude. Wäarent see de Staut haude, wia je kjeena, un nu noch mea, wiels dit doch neutral senne sull, wie oba nu bloos de nuadliche Sied bedeene kunne. Soo jieren aus wie uk de aundre Sied halpe muchte, kunn wie nich, wiels wie jrod enjeschlote wiere. Oba wan de Siedliche entlich de Staut storme wudde, wudde see ons nich

grootet vää schmiete un ons eenfach nich aunerkjane?

Daut Fia schiend sikj nu met jieden Dach to vemiere, wiels wool daut siedliche Hää emma jrata wort om de Staut erom. Een ludet Knaul un Piepe von de Kugels äwa onsem Kopp säd ons, daut nich mea jespält wort. Uk plautst han un wada eene Kanoone Kugel en de Staut un de Donna hoof de leed opp. Troztdäm de Soldote hia soo goot von de Staut Mua jeschizt wiere, kaume doch vël Vewundete un et jinkj rajcht drock hää en onsem Kwatia.

Don opp eemol wort wie jeroopt, eenen schwoa vewundeten Soldot von de Haupt Fialienje aum Wast Dooa to hole. Doch aus wie am jrod funge, en een Bloot Puddel ligje, durft ekj bloos bestädiche, daut siene Seel aul entfluage wia. Eena von siene Kommarode funk aun äwa am to hiele. Noch wiere siene Tausche voll vom jestolnet Jelt von eenje Doag trigj. Ekj docht: "Woo schwind haft am daut Uadeel von Gott äwatroffe un hee jeft nuscht mea om daut Jelt." Wie muake ons, jebekjt hinja Muare ver de piepende Kugels Schutz sieekjent, wada trigj no ons Kwatia. Oba jleeft mie daut, daut jeft doch soo aundre Jefeete, wan maun soo dicht toom Fia kjemt un de Kugle soo dicht äwa de Kjap sause.

Wada een aundra odemd daut latste, aus hee korte Tiet bie ons jeläaje haud. Wie säde an bie de Aunkunft, daut kjeene Hopninj fa dän Maun gauf, hee wia von de Kugel derch dän Kopp jetroffe. De Gause von de Staut wiere ladich, aus wan aules doot wia, selfst kjeen Hunt leet sikj seene, un wan ekj aul jinkj un klopt un roopt bie de Dääre von de Stuaere, om neediche Sache, aus Vebaunt to kjeepe, soo dieed et foaken lang, bat ekj Auntwuat erhilt, wiels aule wiere veenjst un vestekjt.

Aum feften Dach von de Beloagrunk kjrieech ekj Nomedach opp eenmol een Zadel, daut ekj opp de Oost Mua kome sull, wiels Agnes doa wia un mie seene wull. Doch woo kunn daut senne. Jrod haud daut Fia aum Oost Dooa met groote

Haftichkeit aunjefonge un kjeena durft et woage, sikj opp de Mua to wiese, wan hee nich eene Kugel em Kopp habe wull. Wää kunn et senne, dee mie met Lest opp de Mua locke wull, om doaderch mien Läwa een Enj to moake?

Oba waut, wan et doch woa senne sull? Aus ekj toom Oost Dooa kaum, säde de Soldote, daut et nu sea jefädlich wia, oba ekj kunn et doch nich lote un woagd et un kroop opp däm Boddem to de Oost Mua un roopt, auf Agnes doa wia. Werkjlich, see auntwuat un säd, daut ekj bloos jetroost oppstone sull, wiels von bute wudd bat 5 Ua kjeene Kugel jeschote woare. See brocht mie de sea neediche Kjeleeda un waut Broot, un säd, doa wia een sea wichticha Breef en miene Kjeleeda benne. Ekj sull bloos läse un haundle, woo et jinkj, wiels et wiere hiamet Fräd Vehandlunge aun jeboot. See jinkj dan, oba von benne ut sull de Auntwuat bat 5 Ua Owents trigj kome. See haud aulsoo onse Kjinja opp de Stazion jelote un wia to de Staut Mua jekome.

De Enhault vom Breef wia: "Leewa Fraunz! Ekj woag et, mie to de Staut Mua to gone, om de Staut to rade, kom ekj om, soo kom ekj om. De siedliche Hää Fierasch kaume to mie un bedde mie, disen Breef die to brinje, om die to froage, daut du muchst to däm nuadliche Hää Fiera gone un am froage opp hee Fräd Vehandlunge aukjneppe mucht ooda nich, ea see de Sach met väl jratren lernst aunjreepe. See habe mie vesproake, bat 5 Ua von äare Sied ut no däm Ooste han nich Fia to jäwe, oba de Auntwuat saul bat 5 Ua bute senne. Gott met Die! Diene Agnes."

Obzwoa de Siedliche von äare Sied nich Fia gauwe, soo haud Agnes doch kaum jeont, en woone Jefoa see sikj begauf. De siedliche Kugle wiere fa äa nich jefädlich, oba ekj sach, aus ekj opp de Mua kaum, woo de foadich jelode Kanoon, jrod opp de Gaus jerecht wia. Doa lach uk noch äwa draun een Soldot, met siene jezielde Flint, opp de Gaus kjikjent, doa Lenj, om am Fia

to jäwe, sooboolt sikj jeemaunt opp de Gaus wiese wudd. Oba Gott sien Schutz Enjel hilt am de Haunt, daut hee nich aufdrekje kunn, aus Agnes met äare Roode Kjriez Flag de Gaus entlank kaum.

Aus ekj dit soo sach wia mie doch, aus auf mie een Schaute derch gone wull. Haud Gott sien Enjel nich däm Soldote siene Haunt jehoole, waut wia woll de Folje jewast? Mie wia wada nu eene furchtboare schwoare Oppgow jejäft. Ekj jinkj fuaz toom Hus von Staut Eltesten un läd am de Sach vää un säd daut hee, de Staut Eltesta, nu de Sach en de Haunt näme sull. Ekj wia reed, to doone, waut ekj kunn. Oba wiels de Generol mie aul ea veschuldicht haud, daut ekj met de Siedliche en Bunt stunt, soo docht ekj, et wia nich weis, am to räde, bat hee mie too sikj foddad.

See stalde am de Sach vää, oba aun däm Dach foljd noch kjeene Auntwuat. Daut sull uk kjeen Wunda senne, wiels opp hee uk noch soo sea en Jefoa wia, woo kunn hee et woage, mie nu to roope, am to halpe een Vemedla to senne, däm hee soo groosoatich erauf jemoakjt haud, un beleidicht. No besondasch Chinesee Sitte, woo wudd ekj doch nu wachte opp de ieeschte Jeläajenheit, mie to Rache, un woo wudd ekj bätre Jeläajenheit habe, am de Kugle von siene Fiend to äwajäwe, aus wan hee sikj nu en miene Henj gauf. Daut wia to denkje, en woone kjrietische Loag hee sikj funk.

Uk noch en de Nacht wort nuscht. De Siedliche gauwe doahää en de näakjste Nacht een schwoaret Fia, schwoara aus je verhää, om äare Wieed mea Nodruck bietolaje. Aum näakjsten Morje kaum eena von siene Offiziere un een Staut Elteste, om doch woll soo waut to feele, woo ekj stunt, un waut mea to forsche. Daut wia en eene kjrietische Loag, oba wada one garantieda Schutz trud hee de Siedliche doch nich un soomet wia siene Loag sea peinlich. Doarom, bat hee sikj entlich entscheide kunn, mie to roope,

dieed et noch bat 7 Ua Owents vom näakjsten Dach.

Dan leet hee mie roope un bat mie, daut ekj mucht to däm Wast Dooa gone un eenen siedlichen Beaumte enenn fiere to Vehaundlunk, un am uk wada secha erut bejleite. Ekj oba säd, daut wia nu diesta un ekj fercht mie, wiels de siedliche miene Root Kjriez Flag nich seene kunne. Hee oba bedd mie, to gone, wiels hee säd, daut wudd nich jeschote woare, wiels see haude sikj opp enenn Jewäa Stellstaunt jeeenicht. Hee bat wada, ekj sull gone. Ekj säd dan, om Shonghong sien Welle wudd ekj mien Läwe en miene Haunt näme un sien Wensch erfelle, un soo woagd ekj mie, troztdäm et Nacht wia, opp de Mua, om dise wichtiche Mission aun to fange.

De Aunfang wia nu jemoakt un soo jinje de Vehaundlung fuaz de gaunze Nacht derch, emma met Bedinjunge no faust jesade Stunde, un emma wada drood et aules opp to bräakje, wiels see sikj nich eenje kunne. De siedliche Generol oba drood emma wieda, Fia to jäwe opp de Staut, wiels hee meend, de Nuadlich wulle bloos Tiet jewenne. Wiels ekj oba kjeene Ua en de Fupp haud, trock hee siene Ua ut de Fupp un gauf see mie, woone ekj noch bat Vondoag hab, aus Aundenkje. Doch emma wada must de Tiet velenjat woare, wiels de nuadliche Har sikj schwoa to soone Deemootinj hanjäwe kunn. Daut wia jiedat mol han un häa to Foot gone, un de Reis must ekj en dise Nacht, ooda bat et vollendet wia, säwen Mol moake.

De latste Tiet, dee mie jejäft wort, bat wan de Vetrach unjatieekjent senne must, wia 5 Ua zemorjes un bat dan wia et aul Dach jeworde. Ekj oba bedd dän siedlichen Generol, daut wan ekj 15 Minnute lota kaum, daut hee mie dan noch aunnäme wudd. Oba dit wia miene perseenliche Jnod Tiet. Aus et met däm nuadliche Fiera emma lenja dieed, bat haulf sas Ua, un aus hee noch emma schluad, säd ekj, daut ekj siene Sach nich

moake kunn, un ekj jinkj nu no Hus. Dan oba bedd hee sea, ekj sull noch eenmol gone, hee wudd eene von siene Beaumte met schekje, un daut et nu woare wudd. Daut dieed mie eene haulwe Stund, de Reis to moake, un schlieslich dieed et bat een Vieedel ver 6 Ua, bat wie toom latsten Mol loos sade. Haud ekj nich noch de 15 Minnute ieejne jefroachte Jnod Tiet jehaut, soo haud ekj et eenfach nich moake kunt.

Oba wäarent ekj dit mol en de Staut wia, haud aul Scheetarie aunjefunge, un doa lach eena von de nuadliche Soldote hanjestrakjt ver mie, aus ekj trigj to de Mua kaum. Doa vekroop sikj aules opp de Mua. Ekj wist oba nich, waut doa loos wia, un aus ekj nu roopt, auntwuat kjeena von de Soldote von butahaulf de Mua. Wie muste jiedat mol eene lange Bamburua Lada opp un auf stieeje, wiels daut Dooa too veriejelt wia. Un nu auntwuat kjeena, uk kjeene Lada wort jebrocht. Ekj selfst darf et nu nich mea woage opp de Mua to stieeje. Schlieslich hilt ekj mien Hoot met de Roode Kjriez Flag äwa de Mua un roopt, daut ekj daut wia, un et wia kjeene Jefoa. See muste onbedinjt mie de Lada brinje, wiels äa Generol haud jebode, daut ekj kome sull, un et wudd aun an uk nich jeschote woare. Dan kaum eenje schuchta verwoaz un brochte de Lada, un wie klautade erauf toom latsten Mol. Ekj wia nu meist Doot meed un säd: "Nu moak jie perseenlich june Sach, ekj kaun nich mea."

Dan wort de Vetrach unjatieekjent. En disem Vetrach wia unja aundrem jesajcht, daut de Nuadliche sikj met aul äare Jewäare un Scheetich opp gauwe, un doa jääjen de Siedliche äare Reis Koste no Hus betolde un onbelastiche Reis derch daut Siedliche Jebiet, 200 Miel, bat to de Kust garantiede. Wieda, de Missionoa Wiens, de Vemedla von disen Vetrach, gauf Garantie, fa de Uttolunk von \$9000 bie daut Haupt Kwatia von de Siedlich. Hee wudd uk aus Schutz Garantie de Nuadliche bat to de Kust bejleite.

Nu bat maun mie, disen Vetrach to unjaschriewe. Aus ekj aules soo äwa kjijkt un äwa jedocht haud, säd ekj toom siedlichen Generol, daut et mien Kopp bedied, wan see nich Wuat hoole wudde. Hee säd, sien Wuat wia een Wuat un wudd von siene Sied erfelt woare.

One miene Garantie wulle de Nuadliche sikj nich erjåwe, un dan must wieda jekjricht woare. Ekj säd dan, daut ekj om Shonghong sien Welle dån Vetrach unjaschriewe wudd, wiels ekj wia wellich ditmol to stoawe, wan daut de Staut rade wudd. Haud ekj doch foaken en Russlant de Vesaumlunge jesajcht daut wan wie uk bloos aus Fundament Steen fa daut Woakj von de Mission en de leed veborje ligje kunne, daut et sikj betolt habe wudd. Ekj unjaschreef un nu jinkj et aun de wiedre Reed Moakunge fa de groosoatice Reis. Noch bedd de siedliche Helde mie, von dån Eltesten von de Staut \$3000 fa an to kjree, om soo dån Nuadlichen vesproaknen Vetrach erfelle to kjenne. Dit wia uk kjeene leichte Sach, oba uk hiatoo gauf de Har Jnod, un et wia jeordent. Morje om alf Ua wudd ekj de Nuadliche, entwaufnet, toom Sied Dooa erut bejleite.

Nu jinkj ekj, wan uk met meeden Kjarpa, doch met leichten Hoat no Hus. Ekj vetald miene Leefste, waut passieet wia, un daut wie Morje om alf Ua to de Kust aufreise wudde. Lota säd ekj to de Elteste un aundre, daut wan ekj nich mea trigj kome sull, ekj mie fa Shonghong han jejåft haud, woont bie aule sea huach aunjeschråwe wudd. Woo haud sikj daut Blaut soo vellich jedreit! Deejansje, dee ons ver eenje Doag soo schwoa behandelt haude, stunde nu soo deemootich ver mie, een Poat prachrent, een Poat dankent, un wiere saunft aus Kjinja toom Voda. Veleicht nich een Wunda, wiels see muste de gaunze Reis derch fientlichet Jebiet moake.

Hia haud ekj Jelåajenheit, one Wied daut Evangelium to prædiche. Nu kunn ekj disem Maun, dee mie soo schentlich erauf jemoakt haud, wiese, waut christliche

Rache es. Dee es soo veschieden von de heidnische Rach, daut et eenen sea wichtichen Endruck moakt. Oba ekj must bekjane, daut ekj woll noch nie en eene Nacht en mienem Låwe soo vål jebåt hab, aus en dise Nacht wåarent de Fråd Vehaundlunk, un wan et soo schiend, daut aules enoajre wull, dan gauf de Har emma wada Jnod, un et jinkj.

Soone Erfoarunge haud wie noch nie jemoakt, oba wan de Har ons opp soone Wies brucke wull, om soo vål Mensches Låwe to rade un aulsoo een Zeichnis auftolaje von dån, woo wie goodet vejelte to dee, dee ons ieescht beeset weese, dan wia kjeen Opfa too groot. De Aufscheet von miene Leefste aum nåakjsten Morje wia doch waut iernst, wiels et wia je nich verut to saje, woo miene Reis ut faule wudd. Ekj haud mie eene schwoare Laust opplode lote, oba uk hiarenn trud wie dån Har, dee noch nie eenen Fåla jemoakt haft.

Om alf Ua dån nåakjsten Morje, aus aulet Scheetinj un aule Jewåare auf jeleewat wiere, marschieed ekj met aul de besiechte Nuadliche toom Sied Dooa erut, wua Boots foadich wiere, om ons dån Fluss erauf to brinje. Doch sull et noch nich soo leicht gone. De nuadliche Fiera wull ieescht mea Jelt toom Aunfank habe un nu veschlud sikj de Auffoat eenje Stund. Ekj wort von dån Eltesten noch wada en de Staut jeroopt un aus ekj trigj kaum, haude eenje von de bewaufnete siedliche Soldote aunjefonge, onse entwaufnete nuadliche Soldote to beraube. Daut funk aul doll håa to gone, aus ekj unja an sprunk. Ekj docht, aus ekj aum Eewa vom Håa bewaufnete Soldote sach: Nu woare dee opp ons Fia jåwe un daut latste es passieet.

Schwind rand ekj schrieent unja an un kloagd mie iernstlich bie dån Håa Fiera von de Siedliche, woona de Schuldiche fuaz jefange naum, un et haud een Enj. Daut wia oba een furchtboara Schrakj fa mie jewast, wiels haud et hia een Striet

jejäft, waa haud daut en verut saje kjenne, un ekj wia Medd en de Menj.

Ekj säd nu: "Wan wie nu nich looslaje, dän trakj ekj mie trigj un reis nich met." Oba one mie wulle see nich auflote, un soo wordt schwind daut latste jeordnet un de Truppe von 18 Boots läd loos, dän Fluss erauf. Nu wiere uk aul mea Lied ut äarem Vestääkj erut jekome un väle kjikjte von de Mua ut too, woo wie auf reisde. Maunche muchte woll ver Freid vejuachst habe, aus see sage, daut entlich de Reiba un Merda von äaren leewen Shonghong veleete, om hoffentlich nie wada to kome.

De Reis jinkj, buta eenje kjliene Tweschenfaule, schwind verwoaz un kjeen eenselna Schoss wort jefieet. Doch wua emma wie Hault muake, streemde de Schoare von Mensche han, om to seene, waut et gauf, wiels et schiend de Norecht von ons jinkj schwind, aus wie selfst. En Tai Bu wort ekj von däm Äwa-Befäls-Haba von aule siedliche Häare en dise Jääjent sea frintlich behandelt, un aus mie daut Jelt utjetolt wia, dän odemd ekj ieescht leichta opp, wiels uk dis schwoara Punkt wia foadich. Ekj äwaleewad mien Hää, woo jan Hauptman von Paulus en Room, un ekj wia wada een friea Maun.

Woo dankboa wiere nu aul de Nuadliche! Daut baste Äte wort mie opp jedescht un äwa aul sea huach achtent von mie jesproake. De Missionoare aun de Kust, dee dit hieede, wiere huach erfreit. Mien Hoat wia deemootich, hoatlich dankboa mienen Har jääjenäwa, dee dit aules towääj jebrocht haud, wiels ekj wist bloos too goot, daut et nich miene Krauft noch mien Doone wia, sonda Gott siene Macht, dee dit groote Woakj volbrocht.

Aus ekj dan trigj no Shonghong kaum, schiende aule Lied besondasch dankboa to senne fa daut, waut passieet wia. Aul opp däm Wajch, noch ea ekj Shonghong erieekjt haud, bejäajend ekj soo dankboare Jesechta. Een Maun opp däm Wajch foll ver mie opp de Kjneee un säd wada un wada: "Du hast de gaunze Staut

jerat." Ekj vesocht, disen Fäla trajcht to moake un am to wiese, daut de Har et wia, dee dit jedone haud, un nich ekj. Oba de Äwagloowsche Lied schiende bloos to erkjane, waut äare Uage jeseene haude. Groosoatich wia de Empfang, dee mie erwacht, däm de Elteste väabereet haude.

Dee haude onse Kjoakj jeborcht, wua Nomeddach ieescht Råde jehoole worde. Ekj must opp de Kaunzel sette, doamet aule mie seene kunne, wiels et wiere väle doa. Aus mie dan de Jelääjenheit jejäft wort, to råde, säd ekj an, daut uk aundre bedeelicht wiere, unja dee je Agnes, miene jeleefte Agnes, dän ieeschten Plauz ennaum, dee et jewoacht haut, toieescht dän Wajch to gone, endäm see jääjen dän Loop von de jelodne Kanoon en de 'Retz' sikj to de Mua begauf. Ekj säd, aul dise lea wees ekj auf, wiels et wia nich miene Krauft, sonda de Macht von Gott, dee et jedone haud.

No disem gauf et Tee un Kuake, un dan wia aul eene Kapelle doa un uk feine Droag Steela stunde reed, un trots aulet weiße wort ekj met Jewault enenn jeschowe un unja Musikj un däm Knaule von ontalboaret Fia Woakj no Hus jedroacht. Daut wia oba nich opp direknten Wajch, sonda nom Waste han to de Hauptgaus un dan meist twee Miel de Hauptgaus entlank bat to ons Hus. Doch aus wie bat butahaulf vom Oost Dooa kaume, wua miene Famielje un eenje Jeschwista opp däm Heim Wajch von de Kjoakj wiere, stieech ekj schwind vom Stool un leet Adina un Herold miene Städ ennäme.

Wada fa Mondach Morje wort ekj jefroacht nich soo tiedich to School to kome, wiels atliche wulle to ons kome. Waut es nu oba dit? Aulalei Jeschenkje worde jedroacht, eene Aunzol Musikaunte spälde ut volla Krauft, woone twee Droagasch foljde, dee eene Sied foadich muake, wundascheene Dankjschreft druage, wuaropp en groote Buakstowe jeschräwe wia, waut wie fa de Staut jedone, nämlich: "Gott haft die jeschekjt

to leide un to weide daut Volkj," un noch en kjlandre Schreft, waut jemeent wia. Dit foljd aule Elteste von de Staut, woll soo 30 ooda 40 von deeselwje, un see äwarieekjte mie daut selwje met väl Haundtrekje fa daut, waut wie jedone haude. Wää kaun daut liede? "O Gott, mien Gott, de lea jelt auleen die, wiels diene Krauft un Jnod wia et, dee dit aules towääj jebrocht haft."

Wiels doa een Staum, soo 20 Miel von hia, wääjen de Sind von eenen Maun, dee sikj aus Fiera un Halpa von de nuadliche Armee jestalt haud, aus see äa plindre hia hilde, von de Beaumte sea hoat met Jeltstrof belajcht wort, kaum uk disa nu to mie om Halp. Hee wull daut ekj bie däm reiwe Beaumte, dee hia no aunjestalt wia, Vää Sproak enlaje wudd, om de Strof waut to mildre, wiels et ommääjlich wia, soo schwind de groote Somm opp to brinje. Obzwoa ekj nich reed wia väl fa am to doone, soo wia hee doch sea dankboa. Aus Bewies doavon golt de groosoatice Empfang, dee mie wacht, aus ekj no eene Wääkj derch de Moakt Städ reisd. Ekj wist et nich, bat ekj, noch opp eene Strakj met Fia Woakj emfange wort. Natieedlich foljd dan uk een Fast Äte woont besondasch fa dise Jeläajenheit aunjestalt worde wia. Doa wia awä aul to moakje, woo dankboa see wiere.

Nu wia et veheltnismässich ruich fa de komende dree Joare, woo mea ooda weinich een Jewää Stell Staunt tweschen de Nuade un de Siede vellich enjerecht wort. De Siedliche rejieede dän Deel, dän see enjenome haude, un de Nuadliche bleewe bie däm, waut see haude. No un no hieed wie, daut eenje von de siedliche Generole sikj oneenich wiere un et enstunt een Kaumf tweschen an selfst. De Jeräd vebreed sikj emma mea, woo et hia un doa to Schlachte jekome wia, un ea wie et ons onde, sull onse Jääjent wada eent von dise Schlacht Felda woare.

Daut wia aum 3. Oktooba, 1920, aus wie von onse Dää butahaulf daut Oost Dooa aum Sindach Vermeddach om haulf

tieen Ua een scheenet Tauf Fast haude. Daut wia een leewa Morje, doch wees de Sonn nich aun, waut de Dach ons brinje sull. Aul Doag verhää wiere de Lied derch aul daut Jeräd, dee rom jinje, veenjst worde. Wäärent wie de heiliche Haundlunk voll trocke, kaume de Wacht Poste woone jantsied dän Fluss jestalt wiere, haustich trigj.

Dit wia een Tieekjen, daut de Fient en Aunkome wia. Eena von onse Tauflinje wia lot, un wäärent wie dan noch taufte, knauld de ieeschta Schoss. Aulsoo dit wia daut ieeschte Tauf Fast unja Kugel Fia. Schwind entwekjelde sikj dan de Dinja, eent no däm aundren. Daut Staut Dooa wort natieedlich fuaz besat un ekj must noch toom Oost Doa, doamet onse Jeschwista ut de Staut doch onjehindat nenkaume. See haude dan doa en de Kjoakj Vesaumlunk un wie, dee wie butahaulf de Staut Mua wonde, haude en de Frues School Vesaumlunk, Oppnom von de Niejetaufte un Owentmol.

Wäärent wie vesaumelt wiere, naum eene Aufdeelunk Soldote jrod dän Missions Hoff en. Wiels dit de Stazion soo sea en Jefoa brocht, wiels jane dan uk de Stazion bescheete muste, soo protestieed wie doa jääjen, woont to Folj haud, daut see wieda oostlich trocke.

Aus onse Vesaumlunk jeschlote wia, haude nu de Jeschwista, dee no Nuadwaste no Hus muste, jefroacht daut ekj an no Sechaheit bejleite sull. Ekj naum mien Raut un deed dit, wiels unja de Flicht von däm Missionoa feelde see sikj sechra. Aus ekj nu miene Mission erfelt haud un nu noch fa eene korte Strakj no Hus dreid, sach ekj, aus ekj waut wieda kaum (de Beem vedakjte mie dän Utsecht äwa dän Fluss, won wua de Fient kaum), daut de Boaj voll von Soldote wiere. Ekj docht bie mie selfst, daut nu de Schlacht aufange wudd. Jrod haud ekj dit soo to mie jesajcht, aus ekj aul sach un hieed, woo daut Fia aunjefonge haud. Wan maun soone Dot von Aunjesecht to Aunjesecht jääjenäwa steit, jeft et soo aundre

Jedanke, oba ekj docht, daut see, wiels ekj je opp däm 'Bicycle' wia, erkjane wudde, daut ekj nich to de Fiend jehieed un ekj jetroost no Hus foare kunn.

Ekj wia noch soo een vieedel Miel bat no Hus un meist een haulwet Miel wia tweschen mie un de Soldote. Doch aus see mie enworde, wiere met eenmol vea ooda fief Reifels opp mie jerecht un haustich opp eenen aundra foljent, hieed ekj, woo de Kugel mie nu emma soo noda äwa dän Kopp piept. Schwinda jedone aus jesajcht, schmeet ekj mien Raut han un schmeet mie plaut en eenem Growe, dee jrod bie mie wia, aus vom Har fa mie bereet. Doa hieed ekj dan noch, woo de Kugel äwa dän Growe saust.

Woo maun dan felt, daut mott erfoare woare. Oba de Haut vom Har wia aus een Schilt äwa mie daut kjeene Kugel mie trafe kunn, soo goot see uk jezielt wia. See muste äwa mie doahan piepe. Nodäm daut Fia waut nojelote haud, vesocht ekj wieda to rane, doch wada saust eene Kugel äwa mie doahan un ekj lach wade em Growe. No un no jelunk et mie, soo wiet to krupe, daut ekj hinja dän Schutz von eenje Beem kaum un von hinje en onsen Hoff aunkaum!

Foaken, jo soo foaken wia ekj no Hus jekome, haud oba nie jefeelt, woo väl et bedied, wool no Hus to kome, woo et ditmol de Faul wia. Ekj vetald et de aundre Jeschwista, waut ekj erfoare wia, un wie dankte Gott toop.

Dan säd ekj to Sesta Helen un Br. John daut wie nu bloos Roode Kjriez Flage opptrakje wulle, un sonst vää bereede, wiels nu gauf et waut to doone. Obzwoa wie nich vääbereet wiere fa daut, waut doa kaum, soo wull wie doch doone, waut wie kunne. Wie wiere noch nich foadich met däm, waut wie haude, aus maun aul eenen sea voll jebileeda oama Soldot enenn brochte. Hee wia eena von de Soldote, dee dicht bie onsen Hoff em Jefecht wia, un nu wiere et eenje Selwa Dolasch, dee sien Läwe jerat haude. Hee haud Selwa Dolasch en siene Wast Fupp,

jrod äwa däm Hoat jehaut, un aus de Kugel kaum, sull see sonst jrod sien Hoat trafe, oba see troff dise Dolasch, vebuach twee, eenen opp däm aundren, en groosoatich Wies, jlett dän waut no unje un jinkj am jrod unjrem Hoat derch de Brost. Derch Gott siene Jnod un onse Halp wia hee en dree ooda vea Wääkje wada jesunt.

Doch dise Soldote sage, daut see sikj nich hoole kunne, un trocke sikj boolt trigj en de Staut. Aus de ieeschte Schlacht nu vebie wia, kunn wie ons ut onsen Hoff met de Soldote aun jane Sied vom Fluss opp de Boaj too roope, un aus de Offizia ons root, äwa to kome, sad wia ons äwa, om to seene auf dee Vewundete haud, om dee dan opptonäme. Doch aus wie ut onsem Dooa träde, knauld et un wada saust eene Kugel äwa ons. Oba jane Soldote worde fuaz derch daut Piepe von äaren Offizia jeordat, nich mea to scheete un uk hia wia daut Schilt von Gott äwa ons. Nu stunt wie boolt uk met de fientliche Soldote opp gooden Foot. Noch must wie ver Owent eenen Dooden, dän de Soldote en äare Flucht trigj jelote haude, bestädje un een vehenkjnsvolla Dach wia to Enj.

En de folgende Nacht sad sikj dan dit Hää äwa dän Fluss un omrinjd de Staut. Von nu aun jinkj et doll hää, un boolt haud wie väl Oabeit, wiels nu kaume de Vewundete un Kranke boolt en groote Zol. Daut aankomende Hää brocht eenem von de verhäaje Schlacht, däm siene Wunde bat acht ooda näajen Doag oolt wiere un en sea schljachten Toostaunt. Daut es doch schrakjlich, waut de Kugel aules aunrechte kjenne. Eenje von dise soo schwoa Vewundete kunn wie nich mea halpe, un wiels de Wunde soo oolt wiere, ea see jrintlich Behaundlunk kjreeje muste väle äaren latsten Gank gone un sunke en een framdet Grauf.

Meist vom ieeschten Aunfank von de Beloagrunk funge Vehaundlung aun, wua too ekj emma wada aus Vemedla bie jeschlote wort. Maunchet Mol wort ekj von

de Staut Elteste en de Staut jeroopt. Wan maun dan tweschen twee Häare en Meddanach Stund aun eenem langen Strank äwa de huage Mua jetrakjt woat, jeft et doch to aundre Jedanke. Woll haude see mie von beid Siede vesproake, wäärent ekj dise Reis muak, wudde see nich Fia jäwe, oba wää kunn soone ruche Turbause true, waut see doone wudde.

Haud ekj nich jewist, daut mien Harr doa bowe siene Haunt äwa mie hilt, soo haud ekj en jane Stunde doch sea onjemietlich jefeelt. Oba hee säd: "Opp Dusent faule to diene linkje Sied un teen Dusent to de rajchte Sied, soo woat et doch die nich trafe."

Aum ieeschten Sinnowent Morje, nodäm de Staut beloagat wia, tiedich, soo eene haulwe Stund ea et Dach wia, wort wie derch furchtboaret Fia ut däm Schlop jewakjt. Daut wia Hoat erschetternt, un daut hieed sikj meist, aus kaum et ut de Maschien Jewääre woone jrod äwa däm Fluss opp een Boajch jäajenäwa ons Hus oppjestalt wia. Aules kaum en onsen Hoff, soo furchtboa schnautad un klaupad et. Dan korz doano vesochte see met eenen furchtboaren Felt Jeschrech de Staut to storme. En de Bibel läs wie maunchmol von eenem Felt Jeschrech, oba bat dan haud wie bloos eene schwake Väastalunk doavon, waut een Felt Jeschrech wia. Nu oba vestund wie de Bediedunk väl bäta. Jo, et well eenem derch Mark un Been gone, nich besondasch wan maun meed opp sien Loaga en saunfta Schlop licht un soo oppwakjt. Doch see wiere soo eene haulwe Stund too lot, wiels et wort schwind dach, ea see äa Väanäme utfiere kunne, un see muste met grooten Veluss trigj trakje. Schwoa sent dan soone Enteschunge.

Eenje unja de väle Kranke en dise Tiet wiere daut Erwäne wieet. Biem bowe erwänten Storme von de Staut Mua troff eene Blei Kugel eenen Soldot aum linkjen Foot, reet am aun de tweede Tee de bowre Halft auf, fua aum Knoakje vom Foot entlank un sad sikj aun däm grooten

Footjelenkj Knoake faust. See haud sikj jeformt, aus wia see deelwies om dän Knoake jegote. Daut brukt jrintliche Krauft, dise Kugel ut äare Sett to näme. Woo haft dis oame Maun jewimmat un jeschree. Jo, maunchmol, nodäm ekj daut Hospital velote haud un aum Meddanacht opp onse Veranda lach, hieed ekj noch daut Stäne un Wimre von disen Vewundeten.

Eenem aundren oamen Liedenda, de ons väl to schaufe muak, haud de Kugel dan bowrem groote Knoake aum linkjen Been vekjwatscht un noch nie hieed ekj je eenen Mensch soo schree, jo brelle aus een Vee, wan wie siene Wunde besorchte, woo disem Maun. De oama Maun wia too däm noch een Kjnajcht vom schätlichen Opium, un doa hee nu nich mea kjree kunn, sad am daut uk väl too. Woo hab wie jewenscht, wiels doa doch nich Radunk fa am wia, daut de Doodes Enjel ieescht siene Haunt opp am laje mucht. Too däm vestunt hee onse Sproak noch nich, uk nie de Beaumte Sproak, soo daut wie am uk nich eenmol de Bootschoft von Jesus brinje kunne. Soo truarich, ach soo truarich, sunk hee entlich en sien framdet Grauf.

Een aundra kaum met beid Oarme jebroake, un de schätliche Kugel wia noch näajen Doag em Oarm un haud en sikj, doa see eene Sprenj Kugel wia, oba nich vellich veplauzt wia, noch een Stekj vom Knoake, dee see vekjwatscht haud, aus see entlich erut jenome wort. Uk hee must väl leide, oba doa hee een ruicha Dulda wia, heild sikj derch Gottes Jnod uk dise schwoare Wund, wan et uk Wäakje dieed.

Een oama, oola Maun von 78 Joa, dän Sesta Helen ut Leew to am bloos äaren Grootvoda nand, wort to ons jebrocht, Näs, Mul, un Uare soo voll Bloot, un wie funge en de Unjasieekjunk, daut am de Kugel, hinja däm linkje Ua troff, am derch dän Kopp fua, un aun de rajchte Sied, waut äwa däm Ua, erut kaum. Wie dochte, hee must ons unja de Henj stoawe, oba derch Gottes Jnod worde

siene Doag noch eene Rieej toogesat un hee jinkj no soo twalf Doag meist häajestalt no Hus.

Sea schmoathauft wia et, de Kugel ut däm Oarm von een 14 Joascha Jung to näme, dee am bie sienem Heim dän linkjen Oarm jebroake un sikj meist onbewääjboa deep em dikjen Fleesch enjegröft haud. Dise nu one Beteibungs Meddel, wiels wie wiere fa soo waut nich vääbereet, erut to näme, wia sea schmoathauft. Fa de oame Mutta, dee am doobie dän Kopp hilt, meist noch schmoathaufta aus fa dän San, wiels ekj beobacht, woo äa Trone aus Parle ut de Uage kwolle. Wiels dit eene Blei Kugel wia un beid Enj von deeselwje soo en jeschloage wiere, aus wiere see em Fleesch enenn jeieejent, wia et besondasch schwoa, deeselwje erut to näme. Oba wua wie aum Enj kome, doa es de Krauft vom Har one Mote un hee gauf hiatoo uk besondere Jnod, daut de Jung, nodäm dise Laust Blei vom am wajch jenome wie, langsam jesunt wort.

De oame, kjliene vekjräpelde Ruth mott hia uk erwänt woare, obzwoa see nich eene von de Vewundete wia, oba doch daut Schwoare von de Kjrachs Doag en besondere Wies feele must. Aus kjlienet Kjint wia see von äare Mutta, aus dise eenmol sea doll wia, schoap to Boddem jeschmäte worde. Äa Rigje wort sea furchtboa utjerakjt, un see wia fa Läwestiet toom oamen Kjräpel jeworde.

See wudd wäarent de gaunze Tiet von äa Läwe bloos eene Laust senne. Nie wudd see fäich senne, waut Halp to leiste. Maun haud äa schlieslich en eene Kot aum Wajch opp waut Stroo, met eenje Lumpe bedakjt, hanjeschmäte, om äa opp äaren ieejnen Schekjsol to äwalote. Hia wia Jfoa daut see en de Nacht von de Riese Schlange ooda aundre wilde Tiere jefräte woare wudd. Soo haud see nu derch prachre von Reisende äa Läwe vedeent. Dan eenen Moonat, soo säd see doano selfst, wäarent däm ieeschten verhäa jenanten Kjrach, haud see maunchmol

lang nuscht to äte, wiels dan kjeena aus bloos de Soldote däm Wajch reisde.

Soo funk ekj äa, aus ekj donmols no de Reis met de nuadliche Soldote, von de Kust trigj kjeed. See haud stinkjende Wunde aun äare Jelenkja un lach doa, een bät toom Jereft aufjemoagade Jestault, opp waut nautet Stroo, un strakjt mie äare aufjemoagade Haut entjäajen un prachad om eene Aulmoose. O, waut fa een Jauma Bilt! Ekj gauf äa waut Broot ut mienen Korf un uk waut Jelt un jinkj dan mienen Wajch.

Oba de Jeist leet mie nich Ru, bat ekj mie entschloot, daut oame Kjint to ons to näme. Oba woo? Ekj must jeemaunt finje, dee äa han brinje wudd. Oba wua wudd ekj soonen finje? Ekj wia gaunz onbekaunt en jane Jäajent. Ekj fruach eene Fru, dee ekj bejäajend, om dit Kjint, un wan see et fa Betolunk wudd hanbrinje, doch see haud nich Tiet, ooda veleicht uk Schis. Daut näakjste bejäajend ekj eenem jungen Maun, un eenje Fries. Ekj räd an aun un säd, daut ekj entschloote wia, daut oame Kjint, woont see doa kjande, to ons näme, wiels ekj kunn et nich äwa et Hoat brinje, daut see doa bleef. Ekj wia wellich, goot to betole, wan et jeemaunt to ons droage wudd, un fruach, auf see jeemaunt kjande. See säde, daut see wiste kjeenen. Dan säd ekj: "Junga Maun, dan kom du nu met mie trigj em Darp, un halp mie, jeemaunt to finje."

"O nä, ekj hab kjeene Tiet." Ekj säd, ekj wia hia framd un hee sull eenfach met mie kome, halpe jeemaunt sieekje, wiels daut Kjint kunn doa nich bliewe. Hee säd, nä, hee wudd nich trigj gone, hee haud nich Tiet. Ekj naum sien Oarm, un säd: "Junga maun, see hia, du weetst woo furchtboa schljacht daut oame Kjint et doa haft, un kjeena von junt erboarnt sikj äwa äa. Nu sie ekj wellich, äa to ons to näme un äa to besorje, un ekj sie wellich, goot to betole fa daut Hanbrinje. Du best nich eenmol wellich, mie behelplich to senne, jeemaunt to finje, dee daut Kjint hanbrinjt? Ekj saj die, ekj sie dee un dee,

un ekj woa doafää sorje, daut du Jefangenome un enjestopt woare woascht, wan du mie dise Halp auf sajchst." Daut haud hee oba nich erwacht, un aus opp sien hoada Jewesse plazlich erwacht wia, sad hee fuaz: "Jo, ekj kom met die, ekj halp die." Ekj säd: "Scheen, dan go wie nu."

Un fuaz em ieeschten Hus fung wie, waut ekj socht, un nodäm aules vesproake un daut Haunt Jelt fa daut Droage von daut Määkje enjetolt wia, säd ekj, soo, nu kunn hee gone, un ekj jinkj mienen Wajch. Oba to Tiede mott maun weete, waut maun well un uk Mol een Wuat saje kjenne, sonst kjemt maun nich wieda.

Aus de Fru dan dän näakjsten Owent lot met de oame Ruth, wiels dän Nome gauf miene Fru äa, aunkaum, wescht see äa de Wunde, trock äa Kjeleeda aun, gauf äa to äte un brocht äa en onse Stow to Bad. See wort dan onse Dochta un wia met onse Kjinja Dach un Nacht toop. Daut oame Jesecht, woont veleicht nich wist, waut Lache wia, lieed nochmol wada lache un lieed sinje un bäde, jo see nand ons "Papa" un "Mama" un deeld aulet met onse Kjinja. Soo no twee Joare naum de Har dise oame Kjräpel no Hus, doa, wua Jesus es, däm see kjane un uk leewe lieed. See wia woll 10 Joa oolt, aus see storf.

Entlich end je uk dise Beloagrunk Moonate no un daut Hää must met onvolstendich Sach sikj aufdrei. Opp aundre Städe jinkj et doll hää un plazlich een Dach veleete see de Staut met nuscht aus Spuare von äare Diewelswoakj. Eene Aunzol Vewundete un Kranke leete see onbesorcht bie ons trigj. Aul väl Jelt haud dise nie Oabeit ons jekost un Väarot fa soon Väafaul haud wie uk nich.

Natieedlich sorjd de Har dan uk en soone Faule, oba hee haud uk ons jebode, onsen Vestaunt to brucke. Wie kjreeje je waut Methalp von beid Siede von de Hää Fierasch, oba doch wia et lang nich jenuach, de Koste to droage, un doamet

bleew wie ons äwalote. Aul de Mensche, dee en dise Wääkje opp onsem Hoff wiere, muste Äte habe un uk besorcht woare, un dan wia gooda Rot dia. Haud wie en de Staut enenn un rut- gone kunne, dan haude de Staut Elteste woll aun de Laust droage jeholpe. Obzwoa ekj aus aunerkjanda Leida vonne Roode Kjriez Oabeit je Erlaubnis haud, to saumle, oba väle Lied, dee uk kunne, wäade sikj fa daut Jäwe bat opp daut wietste.

Sea emfintlich sent de Chinesee doaräwa, wan een Kranka met besondere Krankheit, ooda soogoa een Dooda to an jebrocht woat. De Äwagloowe moakt et needich, daut see wool wudde bat opp et Bloot kjamfe, ea see eenen Dooden em Hus brinje leete. Daut es to Tiede goot, wan maun soo waut weet. Kom ekj tom Biespel to eenem, dee sikj goot steit un uk goot jäwe kaun, un bedd, daut hee mucht 5 Dolasch jäwe fa dise wichtiche Oabeit, un hee sajcht: "O nä, woo sull ekj daut jäwe kjenne! Ekj kunn, wan ekj uk wull, nich eenen Dolla opp brinje en dise Tiet. Du sitst je, daut kjeene Jeschafte gone, un et es ommääjlich, daut ekj die daut jäwe kaun."

Ekj saj dan to am: "Hia du, aule Vewundete un Kranke brinjt maun to ons, wie motte de Wunde rein moake, de Kranke fläaje un de Doode begrowe, un wan wie Dach un Nacht oabeide. Sull wie dan noch aul de Onkoste droage? Daut es nich rajcht, daut es too väl." Hee auntwuat, "Oba du, jleew mie, ekj kaun nich jäwe, ekj sie soo oam, aus eena, go to däm un däm, dee halpe die, ekj kaun nich." Ekj saj: "Scheen, ekj well dien Jelt goa nich, du doafst nich een Zent betole, ekj woa die Morje nu twee von dise schwoa Vewunde hää brinje un dan doafst du see nu fläaje, rein moake, an Medizien jäwe, ooda wan see stoawe, dan begrofst du an un du brukst nich tole. Mucht et die Goot gone!"

Hee vefieet sikj un sajcht: "Hia, Missionoa wacht mol een bät, wacht emol, hia hast du 5 Dolasch, ekj jäw et die fuaz,

bitte." Un de 5 Dolasch kome soo schwind en Boa erut, un hee bedankt sikj sea, un priest, waut fa ädlet Woakj wie doch doone. Soo mott maun maunchmol weete, waut maun well, un uk sien Vestaunt brucke, om de Ziele to errieekje.

Oba, woo es doch de Kjrigh! Deeselwja es nuscht aus Älent Stefta, un wan hee uk

ut baste Jrind aunjefonge wort. O, mucht Kjrigh bootl ut daut Strich von de Määjlichkheit jeschiede woare. Dee bringt bloos Soot un Vedoawe un lat kjeene Spua vom Goode trigj. Gott bewoa ons ver mea Kjrigh! Mucht onse Uage an nie wada seene un onse Uare an nie wada hier!

Bilda

De Franz J. un Agnes (Harder) Wiens Famielje.

Selfst-bewääjendet Bewesre
Raut, Fu Loa, Vingten Jebiet.

Missions Jebied buta daut
Oost Dooa von Shonghong.

Hakka Boot - Von Swatow ut,
oppem Wajch no Shonghong.

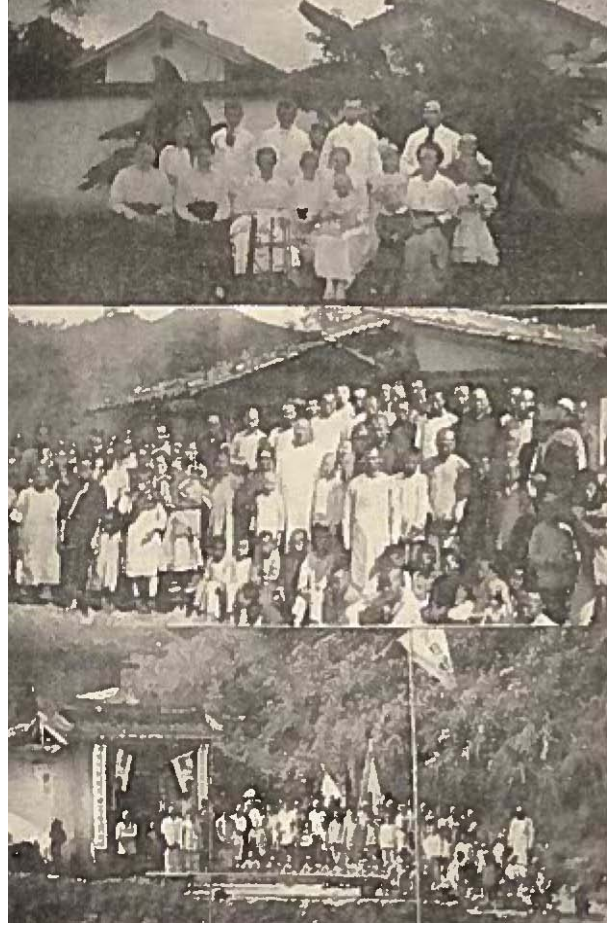
En de Boaj met eene Jeschwindichkeit
von 2 to 3 Miel de Stund.

a) Missionoare seie daut Sot en de Gause von Shongdong.

b) No de Kjoakj Aundacht, Sindach Morje.

c) De Missionoare äare jratste Freid, "Em Nome vom Voda, Sän, un Heiljen Jeist."

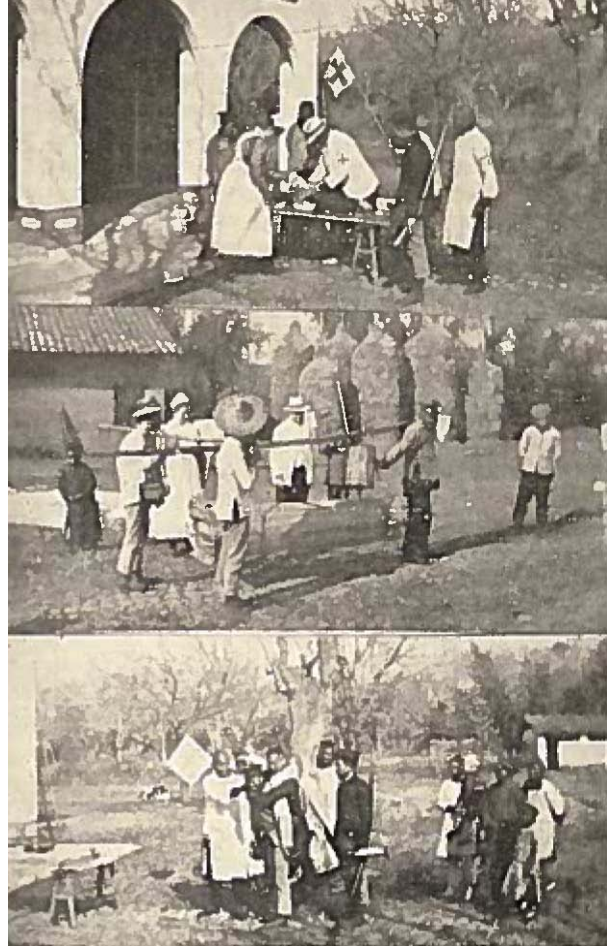
a) Missionoare Famielje em Missions Felt - Farjoa 1921.

b) Jemeent bie Song Chok.

c) Rev. Burket aune rajchte Sied bie de Kjoakj un Jemeent, buta Stazion.

- a) Soldote von Nuade hoole de Mua jaaen schwoaret Fia.
- b) Nuadliche Armee unjrem Befäl von Missionoa F. J. Wiens marschiere rut von Shonghong.
- c) F. J. Wiens foat rut von Shonghong un bejleit de Nuadliche Armee to de Kust.

- a) F. J. Wiens un Sesta Helen halpe eenen velatsten Offizia.
- b) De Offizia jeit to siene eewje Ru. Sea truarich.
- c) Vewundete Soldote kome aun no daut storme von de Staut Mua.

Aunhank

Enhault - Wiens Buak von 1922*

1. De Hakkas un äare Bediedunk
2. De Roop vom Harn em Oabeits Felt
3. En Russlaunt
4. Em Nuaden, Sibierjen
5. Ieeschta Aunfank en China
6. Aunfanks Erfoarunge em Enlaunt
7. Voll en de Oabeit
8. De ieeschte Missionsreis
9. Eene aundre Sied em Missionsläwe
10. Fierunk vom Harn enne wiedre Oabeit
11. De kjliena Herbert jeit no Hus en Amerika
12. De onbekaunda Gott, ooda de Bewääjunkt, woont de ladje Loft aunbät
13. Staumkjrich un Birjakjrich
14. Veschiednet ut daut Missionsläwe.

Beleitewuat*

"Mir ist gegeben alle Gewalt im Himmel und auf Erden. Darum gehet hin und lehret alle Voelker, und taufet sie im Namen des Vaters und des Sohnes und des Heiligen Geistes; und lehret sie halten alles, was ich euch befohlen habe. Und siehe, ich bin bei euch alle Tage bis an der Welt Ende." Matth. 28, 18-20.

En dise Wieed von de Heilje Schreft hab wie dän jratsten Missions Befäl von onsen Har un Meista, däm uk onse Missions Jeschwista Franz J. un Agnes Wiens foljde, aus see Voda un Mutta, Breeda un Sestre veleete, om no China to gone, daut Licht vom Evangelium to brinje. De Fodrunk wudd to groot utseene, wan nich aum Aunfank de Bekauntmoakunk: *"Mir ist gegeben alle Gewalt im Himmel und auf Erden,"* un tolatst de Veheetunk: *"Ich bin bei euch alle Tage bis an der Welt Ende."* Oba omjäft von dise twee Secha Stalunge, woat et toom hechsten Väärajcht, beroopt to senne, de Heide daut Evangelium to brinje.

En dise Oabeit steit de Missionoa oba nich auleen. De Jebäda von Gotteskjinja sent äare Stett, un met äare Gowe woare see Hendla em Deenst vom Meista. Doahäa woare sikj uk väle Missions Frind finje, dee een woamet Interesse aun de Oabeit bie Shonghong, China, habe. Fa dise Oabeit un de Oabeida habe se jebät un jejäft, un doahäa feelee see, daut uk see Deel habe aun disen Missionswoakj.

Von dise Oabeit, dee de Har derch Jeschwista Wiens bie Shonghong, China, jedone haft, berecht daut väaligjendet Buak. Aus Paulus un Barnabas eenst vetalde, woo väl Gott met an jedone haud un woo hee de Heide haud de Däa toom Gloowe opjemoakt, soo welle uk dise Lienje metdeele, woo de Har en disem Woakj jefieet, bewoat, un jeoabeit haft. Wiels bloos en soowiet hee haft wirkje kjenne, es Erfolg fa de Eewichkjeit to vetieekjne. Am jehieet doahäa uk aulet Rum un aulet Dank fa dän Säajen, dee derch dise Oabeit to China äare Enwonasch jekome es.

Mucht nu dise Metdeelunge frintliche Oppnom finje un niee Missions Interesse oppwakje. De Oabeit es doa noch bloos aunjefonge; onjetalde Millione waundle noch en China aus uk en India en Nacht un Dunkelheit doahan. Daut wie iernstlich fa de Mission bäde, onse Säns un Dajchta däm Harn toom Deenst weie un onse Missions Gowe däm Harn dankboa opp dän Aultoalaje - daut much daut Läse von dit Buak onse Hoate aun lichte.

H. W. Lohrenz, *Vorsitzer im Missionskomitee*, Hillsboro, Kansas, Mai 1, 1922.

* *F. J. Wiens, Pionierarbeit unter den Hakkas in Sued-China, Hillsboro, KS, 1922.*

Bibliografie

- D. E. Copre (Ed.-Tr.), *Plautdietsche Läsunge 4 - Ooms un Missionoare*, 2020, website*.
- D. E. Copre, *Mennonite Low German Grammar*, 2018, website*.
- C. A. DeFehr, *Erinnerungen aus meinem Leben*, Christian Press, Winnipeg, 1976.
- J. J. Dick, D. E. Copre (Tr.), *Von Vebaununk en Russlaunt to de Missionsoabeit en Indien*, 2020, website*.
- E. G. Kaufman, *General Conference Mennonite Pioneers*, Bethel College, North Newton, KS, 1973.
- J. Loewen, *Onse ieeschte Missionsreis*, Ottawa, 2020, website*.
- J. H. Lohrenz, *South China Mennonite Brethren Mission*, Global Anabaptist Mennonite Encyclo. Online, 1959. https://gameo.org/index.php?title=South_China_Mennonite_Brethren_Mission&oldid=110986.
- J. H. Lohrenz & R. D. Thiessen, *Wiens, Franz J. (1880-1942)*, Global Anabaptist Mennonite Encyclo. Online, 2007. [https://gameo.org/index.php?title=Wiens,_Franz_J._\(1880-1942\)&oldid=146343](https://gameo.org/index.php?title=Wiens,_Franz_J._(1880-1942)&oldid=146343).
- H. Plett-Polnau, D. E. Copre (Tr.), *Em Fensta von de Welt sach ekj Gott siene Wunda*, 2020, website*.
- A. Schweitzer, D. E. Copre (Tr.), *Nieichkjeite von Albert Schweitzer*, 2020, website*.
- A. Stoeckl, *Dauts Plautdietsch, Daut Groote Huachdietsch-Plautdietsch Rejista*, Austria, 2018. <https://Plautdietschwieedabuak.wordpress.com>
- J. Thiessen, *Mennonitisch-Plattdeutsches Woerterbuch*, Friends of J. Thiessen, Steinbach, 2019.
- Verbix, *Plautdietsch verb conjugation*. <https://www.verbix.com/languages/Plautdietsch.html>
- F. J. Wiens, *Pionierarbeit unter den Hakkas in Sued-China*, Hillsboro, KS, 1922.
- E. H. Zacharias, L. Koehler, *Plautdietsch Lexicon (Low German Dictionary)*, Altona, MB, 2009. www.plautdietsch.22web.org/home/index.htm

website* - www.plautdietsch-copre.ca

